

Τό «κυπριακό» θέμα, πού βρέθηκε αὐτὴ τὴν περίοδο στό κέντρο τῆς ἐπικαιρότητας, μᾶς δίνει τὴν ἀφορμὴ νά ἐξετάσουμε τίς ἐλληνοτουρκικές σχέσεις κάτω ἀπὸ μιά ἄλλη προοπτική, κάτω ἀπὸ μιά προοπτικὴ πού ξεπερνάει τὸ ἐπίπεδο τῶν γνωστῶν πολιτικῶν ἀναλύσεων. Οἱ πολιτικές ἀναλύσεις ἐπικεντρώνουν, σχεδόν πάντοτε, τὸ στόχαστρό τους στό ἐθνικό συμφέρον. Χωρὶς νά μπορούμε νά παραμελήσουμε τὸν παράγοντα τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος, δέν εἶναι δυνατόν νά μείνουμε περιορισμένοι σ' αὐτόν. Τό θεολογικό κοίταγμα, ὅμως, δίνει ἕνα ἄλλο ἥθος στίς ἀναλύσεις. Τό ἐθνικό συμφέρον, τὸ δικό μας, μετασχηματίζεται σέ σωτηριολογικό συμφέρον τοῦ ἄλλου. Ἡ ἱστορία τῶν διωκτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, πού ξεκίνησε ἀπὸ τὸν ἐκατόνταρχο τῆς σπείρας τῶν σταυρωτῶν τοῦ Χριστοῦ, πού ἔγιναν Χριστιανοί ὅταν κατάλαβαν ὅτι οἱ διωκόμενοι τοὺς ἀγαποῦσαν, δέν πρέπει νά εἶναι μιά ξεχασμένη ἱστορία. Εἶναι ἱστορική ἀλήθεια πὼς τὸ γένος τῶν Ρωμῶν πόνεσε καὶ μαρτύρησε ἀπὸ τὸ γειτονικό ἔθνος, ἀλλὰ αὐτὸ δέν σημαίνει πὼς ἐπιτρέπεται νά ἔχουμε μίσος καὶ ἐθνική συνείδηση ἐχθρότητας πρὸς τοὺς Τούρκους. Τό γένος τῶν γειτόνων παραμένει μιά ἱεραποστολικὴ προοπτικὴ πού δέν πρέπει νά χαθεῖ μέσα στὴν ὀμίχλη τῶν ἐθνικῶν ἀντιπαλοτήτων.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μόνο μέσα ἀπὸ παρόμοιες κινήσεις βεβαιώνει τὴν καθολικότητα καὶ οἰκουμενικότητά της. Ὁ Χριστὸς δέν εἶχε ἐχθρούς. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν ἔχει ἐχθρούς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δέν μπορεῖ νά βλέπει κανέναν μὲ τὴ ματιὰ τῆς ἀντιπαλοῦς. Ἡ παρουσία ἑνὸς «διαφορετικοῦ» γείτονα εἶναι τὸ μέλλον της καὶ ἡ ἱεραποστολικὴ εὐκαιρία της. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δέν μπορεῖ νά ἐμπλέκεται στίς ἀναζητήσεις τῶν ἐθνικῶν ὀριζόντων τῆς Τουρκίας. Ἡ εὐρωπαϊκὴ της πορεία, ἂν πρόκειται νά δώσει διέξοδο σὰ μεγάλα οἰκονομικά προβλήματα πληθυσμῶν πού ζοῦν στό μεταίχμιο τοῦ κατωτάτου ὀρίου συντηρήσεως, δέν εἶναι δυνατόν νά μᾶς φοβίζει. Ἡ Ἐκκλησία δέν ἐπιθυμεῖ τὴ δυστυχία τῶν λαῶν. Οὔτε εἶναι δυνατόν νά φοβᾶται τὴν ἀναμέτρηση μὲ ἄλλους πολιτισμούς. Ἡ βιούμενη ζωντανὴ Ὁρθοδοξία ἔχει

πολύχρονη καὶ βαθιὰ ἐμπειρία ἀπὸ παρόμοιες ἀναμετρήσεις. Ἡ ἀλήθεια δέν ἔχει παρόμοιους ἐνδοιασμούς. Τό ὄντως κάλλος δέν ἔχει φόβους καὶ ἐνδοιασμούς ἀπὸ τὰ ἐναλλασσόμενα γεγονότα τοῦ κόσμου.

Ἡ Ὁρθοδοξία βρίσκεται ἐδῶ καὶ δέκα περίπου αἰῶνες σέ ἄμεση γειτονία μὲ τὰ τουρκικά φύλλα. Αὐτὸ τὸ γεγονός θά μπορούσε κάποιος νά χαρακτηρίσει ὡς ἱστορικό πειρασμό. Εἶναι ὅμως δυνατόν νά χαρακτηριστεῖ καὶ ὡς ἱστορική πρόκληση. Τὰ μέτρα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ξεπερνοῦν τίς ἐθνικές ἀντιπαλοτήτες καὶ στοχεύουν στὴ σωτηρία ὅλων τῶν ἐθνῶν. Ὁ Θεός, σίγουρα, δέν σκέπτεται ἐλληνικά, ἀλλὰ ἐμεῖς καλοῦμεθα νά σκεπτόμαστε θεϊκά. Καὶ ἐπειδὴ πιστεύουμε, βαθιά, πὼς μόνο ἀπὸ ἱστορική πρόκληση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ βρεθήκαμε ὁμοιοὶ καὶ συνοδοιπόροι στὴ γωνιά αὐτὴ τῆς γῆς μὲ τὸ φίλον γένος τῶν Τούρκων, εἶναι καιρὸς νά σκεπτόμαστε ὄχι μόνο ἐλληνικά τίς σχέσεις μας μὲ τὸ λαὸ αὐτό. Οἱ ἐχθρότητες καὶ οἱ ἐθνοφυλετισμοὶ δέν καταξιώνονται ἀπὸ τίς σελίδες τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τό μόνο κοίταγμα πού ἔχουμε πρὸς ὅλους εἶναι τὸ κοίταγμα τοῦ «ὀφειλέτου» (Ρωμ. 1,14). Ἡ προοπτικὴ αὐτὴ δέν ἀναιρεῖ τὴ θυσία τῶν νεομαρτύρων, ἀλλὰ ἀντιθέτως τὴ διευρύνει καὶ τὴν κάνει πιὸ καθολικὴ καὶ οἰκουμενικὴ. Οἱ νεομάρτυρες, καὶ ὅλοι οἱ μάρτυρες, θυσιάστηκαν, μιμούμενοι τὸ Χριστό, γιὰ τὴ σωτηρία καὶ τῶν διωκτῶν τους.

Ἡ εὐκαιρία πού μᾶς δίδεται μέσα ἀπὸ τίς οἰκονομοπολιτικές ἐξελίξεις δέν πρέπει νά χαθεῖ. Τὰ ἀνοίγματα πρὸς τοὺς λαοὺς εἶναι ταυτισμένα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία. Εἶναι καιρὸς νά ἀξιοποιήσουμε τὴ χιλιόχρονη ἱστορική πρόκληση. Ἴσως γιὰ τὴ στιγμὴ αὐτὴ νά ἐπέτρεψε ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐλληνοτουρκικὴ γειτονία.

π. Κ.Σ.

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ

Ἡ κατάσταση τῆς ἔρευνας
γιὰ τὴν ὑπο-Σαχάρια Ἀφρική στὴν Ἑλλάδα*

Θανάση Ν. Παπαθανασίου

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεύχος 88 (2003), σελ. 3-7.

ΤΙΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ πού ἀκολούθησαν (δηλαδή στίς δεκαετίες τοῦ 1980 καὶ 1990) τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο συνέχισε νά ἀναπτύσσεται. Σήμερα δώδεκα ἱεραποστολικές ἐπισκοπές πού ἀνήκουν στὴ δικαιοδοσία τοῦ ἐλληνο-

ρόδοξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καλύπτουν μεγάλα μέρη τῆς ὑπο-Σαχάριας Ἀφρικής. Ἱεραπόστολοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, τὴν Κύπρο, τὴ Φινλανδία, τίς ΗΠΑ κ.ά. ἐργάζονται μαζὶ μὲ τοὺς γηγενεῖς κληρικούς καὶ θεολόγους καὶ πασχίζουν νά οἰκοδομήσουν μιά ἀληθινὰ ἀφρικανικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Πέρα ἀπὸ τὴ μείζονα θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Ναϊρόμπι, ἡ ὁποία προσφέρει τριετίς σπουδές, μικρὰ σεμινάρια λειτουργοῦν στό Καμερούν («Σεμινάριο τοῦ Ἁγίου Μάρκου»), στὴ Νιγηρία («Σεμινάριο τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου»), στὴ Μαδαγασκάρη («Θεολογικὸ Σεμινάριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου») καὶ στὴ Μπουκόμπα τῆς Τανζανίας. Ἡ ἐμπειρικὴ γνώση μπορεῖ νά αὐξάνει, ταυτοχρόνως ὅμως καθίσταται ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη γιὰ περισσότερο συστηματικὴ καὶ βαθιὰ γνώση. Ἀπλῶς ἐνδεικτικὰ τοῦ ἐπείγοντος αὐτῆς τῆς ἀνάγκης εἶναι τὰ λόγια μὲ τὰ ὁποῖα ὁ π. Κοσμάς, εὐσεβὴς ἱερομόναχος καὶ φιλογερός ἱεραπόστολος στό Ζαῖρ, ἀπευθύνθηκε τὸ 1986 στὸν γέροντά του, ἀρχιμ. Γεώργιο, ἡγούμενο τῆς ἀγιορείτικης μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, καὶ ζήτησε ἀνήσυχος τὴ συμβουλή του ὅταν βρέθηκε ἀντιμέτωπος μὲ τὴν ἀφρικανικὴ πραγματικότητα: «Γέροντά μου, ἐάν πρό μιᾶς δεκαετίας, ζώντας στό ἐλληδικὸ περιβάλλον, μοῦ ἔθιγε κανεῖς τὰ ὡς ἄνω θέματα, θά ἀποροῦσα διὰ τὸ ποιὸν τῶν ἐρωτήσεων. Σήμερα ὅμως ζώντας τὰ προβλήματα τῶν Ἀφρικανῶν μέσα εἰς τὸν χώρον πού ζοῦν, θεωρῶ πολὺ φυσικό νά σᾶς ἀπευθύνω μερικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα πού συναντῶ καθημερινῶς». Κι ὅμως, κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ, δηλαδή παραλλήλως πρὸς τὴν ἔνταση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου, ἡ σπουδὴ ὄχι μόνο δέν ἐντάθηκε, ἀλλὰ –ἀντιθέτως– ὑπέστη μιά σειρά σοβαρῶν πληγημάτων, ὅπως θά δοῦμε λίγο παρακάτω.

Στὰ τέλη τοῦ 1979 ὁ ἡγέτης μιᾶς ὁμάδας τῶν προαναφερθέντων Ὁρθοδόξων Κικούγιου, ὁ ἐπίσκοπος Γεώργιος Ἀρθοῦρος Γαδούνα, καθαιρέθηκε ἀπὸ τὴ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου. Αἰτία ἦταν κάποιες δραστηριότητες τῆς ὁμάδας, μὲ τίς ὁποῖες ἐπιδιωκόταν ἡ ἀπόκτηση αὐτονομίας ἐναντι τοῦ Πατριαρχείου. Πυροδοτήθηκε ἕνα δραματικὸ σκίσμα, τὸ ὁποῖο συντάραξε τὴν κενυατικὴ Ὁρθοδοξία γιὰ εἴκοσι περίπου χρόνια. Τὸ 1987 ὁ Γαδούνα ἀπεβίωσε χωρὶς νά ἔχει συνδιαλλαγῆ μὲ τὸ Πατριαρχεῖο, παρ' ὅτις τίς προσπάθειες τοῦ ἐπισκόπου Ἀναστασίου (Γιαννουλάτου), ὁ ὁποῖος μόχθησε γιὰ τὴν ἴαση τῆς πληγῆς.

Λίγο αργότερα, μάλιστα, δημοσίευσε ένα άρθρο («Πάντα τὰ Ἔθνη» τ. 19, 20, 21) πού περιλάμβανε χρονικό τοῦ σχίσματος, τοιμηρή ἀνίχνευση τῶν αἰτιῶν του καί θαρραλῆς προτάσεις γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο εὐρύτερα. Τό δημοσίευμα αὐτό μάς βοηθεῖ νά διακρίνουμε ὅτι τό σχίσμα ὀφειλόταν σέ συνδυασμό δύο παραγόντων: Ἀφενός στή δυσκολία τοῦ Γαδούνα νά κατανοήσει τήν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία. Ἀφετέρου στήν ἀλαζονεία ὀρισμένων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τοῦ Πατριαρχείου, τῶν ὁποίων ὁ δεσποτισμός παραθεώρησε μείζονες προτεραιότητες τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τήν ἀκεραιότητα τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν.

Μετά τήν καθαιρέσή του ὁ Γαδούνα ἤρθε σέ ἐπαφή μέ μιά ομάδα ἐλληνορθόδοξων παλαιομερολογιτῶν, τῆς Μητροπόλεως Ὠρωποῦ καί Φυλῆς, ἡ ὁποία ἀνήκει στήν «Ἱερά Σύνοδο τῶν Ἐνισταμένων» καί τελεῖ σέ σχίσμα πρὸς τήν ἐπίσημη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐπαφή αὐτή ὀδήγησε σέ περαιτέρω σύγχυση, καθὼς ἀνέκυψαν κι ἄλλα κρίσιμα ζητήματα (π.χ. ἡ ἐγκυρότητα τῶν χειροτονιῶν). Σήμερα οἱ ἐν λόγῳ παλαιομερολογίτες, γνωστοί γιά τίς συντηρητικές καί ἀντιοικουμενιστικές ἀπόψεις τους, ἀσκοῦν δική τους ἱεραποστολή σέ περιοχές τοῦ Κογκό, τῆς Κένυας καί τῆς Νότιας Ἀραβίας, ἔχουν ἐγκαθιδρύσει δικές τους δικαιοδοσίες καί παράγουν δικές τους μεταφράσεις Ὁρθόδοξων λειτουργικῶν κειμένων.

Παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἱεραποστολῆς ἔχει πλέον διαδοθεῖ εὐρέως στοὺς θρησκευόμενους Ἑλληνογενεῖς, τὰ σπουδαῖα κριτήρια πού ἄρχισαν νά ἀναδεικνύονται κατά τήν περίοδο τῆς ἱεραποστολικῆς ἀφύπνισης μᾶλλον ξεθώριασαν. Ὁ ρομαντισμός, ὁ συναισθηματισμός, ὁ ἐξωτισμός καί ὁ μυστικισμός κατισχύουν τῆς θεολογικῆς δημιουργικότητας. Συχνά ἡ ἐκκλησιαστική συνείδηση συνθλίβεται ἀνάμεσα σέ ἕναν ἀντι-ιεραποστολικό ἐσωτερισμό, πού παραθεωρεῖ τήν ἱστορική δράση, καί σέ ἕναν ψευδο-ιεραποστολικό ἀκτιβισμό, πού κατανοεῖ τήν Ἐκκλησία ἐξουσιαστικά. Ἕνας ἐλληνοκεντρικός πολιτιστικός μονισμός τείνει νά περιθωριοποιήσει τό ὄραμα τῆς σάρκωσης τοῦ Εὐαγγελίου στά δεδομένα κάθε πολιτισμοῦ.

Μέσα, λοιπόν, σ' αὐτές τίς συνθήκες, τὰ πηγήμα-

τα πού δέχτηκε ἡ ἔρευνα καί ἡ σπουδή μποροῦν νά συνοψιστοῦν στά ἐξῆς:

Τήν πρώτη χρονιά τῆς δεκαετίας τοῦ 1990 ὁ ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος –οὐσιαστικά ὁ μόνος «ἀφρικανολόγος» στήν Ἑλλάδα– ἐστάλη ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στήν Ἀλβανία. Τό 1992 ἐκλήχθηκε ἀρχιεπίσκοπος Τυράνων καί πάσης Ἀλβανίας. Ἐκτοτε ἔχει ἀφιερωθεῖ σέ ἕνα ἐντατικό ἱεραποστολικό καί ἀνθρωπιστικό ἔργο σέ μιά περιοχὴ ὅπου διαφορετικές θρησκείες καλοῦνται νά συνυπάρχουν. Ἡ συνέχιση τῆς ἔρευνάς του γιά τήν Ἀφρική ἀποδείχθηκε ἀδύνατη.

Τό μάθημα τῆς ἱεραποστολικῆς στή Θεολογικῆ Σχολῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετά ἀπό δεκαεπτὰ περίπου ἔτη ζωῆς, ἄρχισε νά χάνει ἔδαφος. Τό Σεπτέμβριο τοῦ 1994, ἀμέσως μετά τή συνταξιοδότηση τοῦ καθηγητῆ Ἡλία Βουλγαράκη, τό μάθημα ὑποβαθμίστηκε ἀπό ὑποχρεωτικό σέ ἐπιλεγόμενο, μετά δέ ἀπό τέσσερα ἔτη ἔπαψε νά διδάσκεται. Ἡ τελευταία φορά πού ἀναγράφτηκε στὸν Ὁδηγό τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας (ὅπου ἀνῆκε), χωρίς ὅμως νά διδάσκεται, ἦταν τό ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1999-2000. Συνακόλουθα, καταργήθηκε. Στή Θεολογικῆ Σχολῆ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἡ ἱεραποστολικὴ διδάσκεται ἀπό τό 1981 (ὡς κλασικὴ ἱεραποστολικὴ ἀπό τὸν καθηγητῆ Ποιμαντικῆς Θεολογίας Χρῆστο Βάντσο καί ὡς Διαθρησκειακὸς Διάλογος / Κοινὴ Χριστιανικὴ Μαρτυρία ἀπὸ τὸν καθηγητῆ τῆς Καινῆς Διαθήκης Πέτρο Βασιλειάδη καί τὸν καθηγητῆ τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων Θεόδωρο Ζιάκα), χωρίς ὅμως ἰδιαίτερη ἀναφορά στήν ὑπο-Σαχάρια Ἀφρική.

Στίς Ἀνώτερες Ἐκκλησιαστικὲς Σχολές τῆς χώρας σήμερα συνεχίζει νά διδάσκεται ἡ ἱεραποστολική, ὡστόσο ἀπὸ τό ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2001-2 περιορίστηκε στό ΣΤ' (τελευταῖο) ἐξάμηνο, παρ' ὅλο πού εἶναι τό μόνο μάθημα πού ἀφορᾷ τή συνάντηση τῆς Ἐκκλησίας μέ ὄλους τοὺς πολιτισμούς καί τίς πραγματικότητες τοῦ κόσμου.

Πρέπει, ἐπὶ πλέον, νά λάβουμε ὑπόψη μας ὅτι τό προμνημονευθέν «Κέντρον ἱεραποστολικῶν Σπουδῶν» ἔπαψε νά λειτουργεῖ ἤδη στή δεκαετία τοῦ 1970, τό δέ «Ἰδρυμα Ἀφρικανοασιατικῶν Μελετῶν» οὐδέποτε λειτούργησε.

Ἦν' αὐτές τίς συνθήκες ἡ ἔρευνα γιά τήν ὑπο-Σαχάρια Ἀφρική ἀσκεῖται σήμερα στήν Ἑλλάδα ὡς ἀτομικός μόχθος:

Τό περιοδικό *Journal of Oriental and African Studies* ἐκδίδεται μέ διεθνῆ ἐμβέλεια ἀπὸ τὸν δρ. Ἀθανάσιο Φωτόπουλο στήν Ἀθήνα ἐτησίως ἀπὸ τό 1989. Μελετήματα γιά τὰ γηγενῆ θρησκευόμενα, τήν ἠθική, τήν πολιτικὴ κ.λπ. τῆς Ἀφρικῆς δημοσιεύονται σέ κάθε τεύχος (ἔχουμε προσωπικά καταγράψει εἴκοσι ἐννέα τέτοια κείμενα στά πρῶτα δέκα τεύχη). Σημειώνουμε ἐνδεικτικὰ ὀρισμένα ἄρθρα: W. O. Wotogbe - Weneka, *The Fundamentals of Indigenous African Religion of the Ikwere*. J.I. Unah, *Bantu Ontology and its Implications for African Socio - economic and Political Institutions*. O.E. Alana, *Demons in the First Century Christian Era and the Yoruba Society of Today*. K. Kulemba-a-Mwembo, *La désignation de Dieu chez les Songye*. Μοιλονότι δύσκολα μποροῦν νά βρεθοῦν Ἑλληνογενεῖς ἀνάμεσα στοὺς συγγραφεῖς τέτοιων ἀρθρῶν, τό *JOAS* λειτουργεῖ ὡς σημαντικὸς μοχλὸς τῆς ὑπο-Σαχάρια σπουδῆς στήν Ἑλλάδα.

Σέ ἕνα ζήτημα τῆς ὑπο-Σαχάρια Ἀφρικῆς ἐπικεντρώνεται τό μελέτημα τοῦ δρ. Ἀθανασίου Ν. Παπαθανασίου, *Ἀφρικανικὸς γάμος καί Χριστιανισμός. Εἰσαγωγή σέ ἱεραποστολικά καί κανονικά ἐρωτήματα* (1995). Τό μελέτημα ἐρευνᾷ τήν πολυκοσμικὴ καί ἀνθρωπολογικὴ βάση τῆς ἀφρικανικῆς πολυγαμίας, ἐξετάζει τίς τελετουργικὲς καί κοινωνικὲς παραμέτρους τοῦ παραδοσιακοῦ ἀφρικανικοῦ γάμου καί ἀποπειρᾶται νά ἀνιχνεύσει ἰδέες στή χρονίζουσα σύγκρουση μεταξύ ἀφρικανικῆς παράδοσης καί εὐρωπαϊκῆς ἠθικῆς.

Ἀπὸ τὰ διάφορα δημοσιεύματα πού καταπιάνονται ἐμμέσως μέ τήν Ἀφρική, μποροῦν νά μνημονευθοῦν τὰ ἐξῆς: Τό 2001 ἐκδόθηκε συλλογικὸς τόμος γιά νά τιμήσει τή μνήμη τοῦ καθηγητοῦ Ἡλία Βουλγαράκη. Ὁ Κώστας Κορναράκης, λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, στό μελέτημά του *Ἡ αὐθεντικότητα τῶν ἀνομοίων εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ ὡς ἔρισμα ἱεραποστολικῆς πρακτικῆς κατά τὸν ἱερό Φῶτισ*, ἐπεξεργάστηκε περαιτέρω τίς θέσεις πού εἶχε διατυπώσει ὁ Ἡλίας Βουλγαράκης στό ἄρθρο του *Μαῦρος καί Κίτρινος Χριστός*. Ὁ δρ. Ἀθανάσιος Ν.

Παπαθανασίου στό μελέτημά του *Οὔτε ξυλόθειοι, οὔτε ταυλόπιστοι. Ἱεραποστολικὲς καί κανονικὲς παράμετροι τῆς θεώρησης τοῦ Σταυροῦ ὡς ἱεροῦ ἀντικειμένου*, ἐξετάζει τὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας γιά νά φωτίσει δυσχερεῖς περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες Ἀφρικανοὶ χριστιανοὶ ἐκδέχονται τὸν Σταυρὸ συγκρητιστικά, σάν ἕνα φυλαχτὸ ἀνάμεσα σέ πολλὰ ἄλλα.

Ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο 1981 τό «Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδίδει τό περιοδικό *Πάντα τὰ Ἔθνη*. Σκοπὸς του δέν εἶναι νά διεξάγει ἀκαδημαϊκὴ ἔρευνα, ἀλλὰ νά προσφέρει πληροφόρηση γιά τό Ὁρθόδοξο ἱεραποστολικὸ ἔργο καί νά ἐνημερώνει γιά τήν πολύμορφη πολιτισμικὴ πραγματικότητα. Πληροφοριακὰ ἄρθρα πολὺ συχνὰ πλαισιώνονται ἀπὸ κριτικὰ σχόλια γιά διάφορες παραχαράξεις τῆς ἱεραποστολῆς. Ἐτσι, ὁ ἀφρικανικὸς πολιτισμὸς καί οἱ ἀφρικανικὲς Ὁρθόδοξε Ἐκκλησίες ἀποτελοῦν μείζον θέμα κάθε τεύχους καί –ἂς ἐλπίζουμε– πρόκληση γιά περαιτέρω σπουδῆ.

Τέλος, δεῖγμα τῆς ἐπίγνωσης ὅτι στό ἐπίπεδο τῆς ἔρευνας πολλὰ ἀπομένουν νά γίνουν εἶναι ἕνα ἀφιέρωμα τοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ *Σύναξη* πού ἐκδίδεται στήν Ἀθήνα (Ἰούνιος 2001, μέ γενικὸ θέμα «Ἀποστολή καί Ἱεραποστολή στήν ἐποχὴ τῆς Παγκοσμιοποίησης»). Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Νιγηρίας Ἀλέξανδρος στό ἄρθρο του *Σέ ἀναζήτηση τοῦ Μαύρου Χριστοῦ*, ἀμφισβήτησε τήν ἐλληνοκεντρικὴ ἱεραποστολικὴ πρακτικὴ, ἐνῶ ὁ π. Κωνσταντῖνος Στρατηγόπουλος στό ἄρθρο του *Ἡ συμβολὴ τῆς ἐθνοῖστορίας στήν πράξη τῆς ἱεραποστολῆς. Τό κογκολέζικο ὑπόδειγμα*, ὑπογράμμισε τὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη γιά βαθύτερη γνώση τῶν παραδοσιακῶν ἀφρικανικῶν κοινωνικοπολιτικῶν δομῶν. Ἐπιπλέον, στό ἴδιο ἀφιέρωμα διάφοροι ἐρευνητές καί ἱεραποστολοὶ διατύπωσαν ἀνοικτὰ τὸν φόβο τους ὅτι ἡ ἐλλειψη σοβαρῆς σπουδῆς καί ἡ ἀδιαφορία γιά τὴ σάρκωση τοῦ Εὐαγγελίου σέ κάθε πολιτισμὸ ἀπολήγει σέ πολιτισμικὸ ἱμπεριαλισμὸ καί σέ ἐμφύτευση ἐνὸς νόθου Χριστιανισμοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, μιᾶς καρικατούρας τῆς Ἐκκλησίας.

(Τέλος)

Τό μεγαλύτερο πρόβλημα της Ίεραποστολής είναι, ως γνωστόν, η ἔλλειψη ιεραποστόλων. Ἀλλὰ ἔνα ἐξ ἴσου μεγάλο πρόβλημα εἶναι τό φρόνημα καί τό ἦθος τῶν ιεραποστόλων. Κατωτέρω θά ἐπισημάνουμε τρεῖς (ἀπό τοὺς πολλοὺς) πειρασμούς πού προσβάλλουν τοὺς ἐργαζομένους στήν ιεραποστολή (πιθανώτατα καί σέ ἄλλους τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας) καί πού ἔχουν τή δύναμη νά ἀλλοιώσουν ἀνεπανόρθωτα τό ἀποστολικό ἦθος πού πρέπει νά ἔχει ἕνας Ὁρθόδοξος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τά ἔθνη.

α) Ὑπάρχουν, δυστυχῶς, ἄνθρωποι πού πορεύονται πρὸς τίς ιεραποστολικές χώρες, ὄχι μέ ιεραποστολικό ὄραμα καί ζήλο, οὔτε μέ τ' ἀποστόλου τό ραβδί, ἀλλὰ «ὄρεγόμενοι» καί ὄνειρευόμενοι μῖτρες καί πατερίτσες! Καί ἀξιώνουν τήν ἐπισκοποίησή τους ὡς «ἐπιβράβευση» τῆς ιεραποστολικῆς τους δράσεως, λησμονώντας πῶς ὁ ἐπισκοπικός βαθμός εἶναι σταυρός καί μάλιστα δυσβάστακτος, καί ὄχι βραβεῖο καί κατάληψη ἀναπαυτικῆς πολυθρόνας. Γι' αὐτό κι ὅταν ἀποκτήσουν τό ποθούμενο τότε λείπουν τόν περισσότερο χρόνο ἀπ' τόν χρόνο τῆς διακονίας τους, διοργανώνουν περιοδεῖες ὄχι, βεβαίως, ἀποστολικές «ἐν κόπῳ καί μόχθῳ» (Β' Κορ. 11:27) καί ἐργάζονται γιά τήν μετάθεσή τους σέ καλύτερη ἐπισκοπή.

Ἀλλὰ κι ἂν κάποιος ξεκινήσει τήν ιεραποστολική του πορεία μέ ἀγνές προθέσεις, κινδυνεύει νά καταληφθεῖ ἀπό μανία ἐπισκοποιήσεως, λόγῳ τοῦ περιρρέοντος κλίματος πού ἐπικρατεῖ. Ὁ πειρασμός εἶναι ὄντως μέγιστος ἀφοῦ εὐκαιρῶς ἀκαίρως βομβαρδίζεται ἀπό τήν ἰδέα ὅτι εἶναι «ἄγιος» νά γίνῃ ἐπίσκοπος ἀφοῦ αὐτό βεβαιώνεται ἀπό τήν ιεραποστολική του

ιδιότητα! Γι' αὐτό τόν λόγο καί στό βιογραφικό τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ὑποψηφίων συναντᾶς συχνά πυκνά ὡς προσόν τήν «ιεραποστολική προϋπηρεσία!» Ἀλλοίμονο γιά τόν ἴδιο καί τοὺς ἀνθρώπους τοῦ χώρου τῆς διακονίας του ἔάν ἡ ἐπισκοποίησή του εἶναι τό κίνητρο πού τόν παρακίνησε πρὸς τήν ιεραποστολή.

β) Ὡς πειρασμός τῶν ιεραποστόλων εἶναι τά κάθε λογῆς «παράσημα» καί οἱ «τιμητικές διακρίσεις», πού ἐπιδίδονται σέ κληρικούς καί λαϊκοὺς γιά τήν «προσφορά τους στήν ἐξωτερική ιεραποστολή»! Μ' ἄλλα λόγια ἔγινε συνήθεια νά εἰσπράττονται ἐν ζωῇ ἔπαινοι καί μεγάλοι σταυροὶ γιά τήν ὁποιαδήποτε προσφορά πρὸς τοὺς ἐλάχιστους ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ. Καί βέβαια συνήθως ἡ ἐπίδοση τῶν παρασήμων αὐτῶν γίνεται σέ κάποια τελετή, πού γιά νά ἡσυχάσουμε τή συνείδησή μας, τήν ὀνομάζουμε «σεμνή τελετή» ἢ «εὐκαιρία γνωριμίας τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου ἀπό τοὺς ἄλλους»! Μετά τά τόσα χειροκροτήματα καί τά εὐγε πρέπει νά περιμένει κανεὶς κάποια ἀνταπόδοση στήν ἀλλήλη ζωή; Τό μόνο πού θά ἀκούσει, ἴσως, ἀπό τόν Κύριο τοῦ Ἀμπελώνος θά εἶναι «ὅτι ἀπέλαβες τά ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου». (Λκ. 16:25).

γ) Ἐπακόλουθο τῶν ἀνωτέρω εἶναι οἱ δημοσιεύσεις ἐπαινετικῶν σχολίων σέ διάφορα ἔντυπα συνοδευόμενα, συνήθως, μέ ἀνάλογο φωτογραφικό ὑλικό. Ὁ πειρασμός τῆς δημοσιότητας εἶναι μεγάλο πρόβλημα πού τείνει νά γενικευθεῖ νοθεύοντας τό γνήσιο ιεραποστολικό πνεῦμα. Τό κοσμικό φρόνημα σέ πολλῆς περιπτώσεις ἐξοστρακίζει τό ἁγιοπατερικό «λάθε βιώσας». Ὡς ἐκτός ἀπό τά δημοσιεύματα πλοῦσια αὐτοβιογραφικά τῶν ἐργαζομένων στήν ιεραποστολή, τά ἔργα καί τή

δράση τους (πού μπορεῖ νά δημοσιεύουν καί οἱ ἴδιοι), ἀλλὰ καί τά κολλακευτικά ἐγκώμια τῶν ἀρθρογράφων, δημοσιεύονται μεταξύ τῶν ἄλλων καί φωτογραφίες τῆν ὥρα πού π.χ. κάποιος ἀπό τήν ιεραποστολή δίνει ἕνα ποτήρι γάλα σέ κάποιο ὀρφανό, πού γιαιτρεύει καί καθαρίζει τήν πληγὴ κάποιου ἀρρώστου κ.ο.κ.

Ὑπὲρ τοῦ πειρασμοῦ τῆς δημοσιότητας ἐπιστρατεύονται ἐπιχειρήματα σάν τά ἀκόλουθα:

–Μ' αὐτό τόν τρόπο προβάλλεται τό ἐπιτελούμενο ἔργο καί ὄχι τά πρόσωπα. Ζοῦμε στήν ἐποχὴ τῆς ἐνημέρωσης καί τῆς εὐκόλης πληροφόρησης. Πῶς εἶναι δυνατόν νά μὴν ἐνημερώνουμε τόν κόσμο γιά τό ιεραποστολικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας; Ὡς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἶναι «τὴν διακονία σου πληροφόρησον». (Β' Τιμ. 4:5).

Τό σκεπτικὸ αὐτό, νομίζουμε πῶς εἶναι λανθασμένο. Πρῶτα-πρῶτα γιατί ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὡς ἄνω χωρίου εἶναι ...παρερμηνεία. Στὴν Κ.Δ. τό «πληροφροεῖν» καί «πληροφροεῖν» σημαίνει φέρνω σέ πληρῆς καί αἴσιο πέρας τήν διακονία πού μοῦ ἀνετέθη (Β' Τιμ. 4:5), κηρύσσω τό Εὐαγγέλιον (Β' Τιμ. 4:17), ἐσωτερικὴ πληροφροεῖα πού γεννᾶ μέσα μας τό Ὁ Ἅγιον Πνεῦμα (Ρωμ. 4:21. Α' Θεσ. 1:5 καί 14:5, Κολ. 2:2), ἐκπλήρωση ἐλπίδος (Ἐβρ. 6:11) καί βεβαιότητα πίστεως (Ἐβρ. 10:22). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέν μᾶς προτρέπει νά δημοσιοποιοῦμε τά ἔργα μας, ἀλλὰ ἀντιθέτως σαφῶς μᾶς παραγγέλλει «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου» (Ματθ. 6:2). Αὐτό εἶναι τό χριστιανικὸ ἦθος.

Δέν μᾶς συμφέρει πνευματικῶς, γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νά καυχόμεθα γιά τά ἔργα μας. Κι ὅταν ἐξ

αἰτίας τῶν ψευδαποστόλων καί γιά τὴν πνευματικὴ ὠφέλεια τῶν Κορινθίων καί ὄχι γιά αὐτοδιαφήμιση ἀναγκάζεται μετὰ πολλῆς δυσκολίας καί δυσφορίας νά περιαιτολογήσῃ, κάνοντας λόγο γιά τὴν ὑπερβολὴ «τῶν ἀποκαλύψεων», πού τοῦ ἐπεφύλαξε ὁ Θεός (ἐνῶ γιά δέκα τέσσαρα ὀλόκληρα χρόνια κρατοῦσε ἀπόλυτη σιωπὴ), ἀλλὰ καί γιά τοὺς μόχθους, τοὺς κινδύνους, τοὺς διωγμούς, τὰ βασανιστήρια κ.λπ. πού ὑπέστη κατὰ τὴν ἀποστολικὴ του διαδρομὴ, δέν διστάζει νά χαρακτηρίσῃ τελικῶς τὸν ἑαυτό του πολλῆς φορές ὡς «ἄφρονα»¹. (Β' Κορ. 12:11, βλ. καί 11:23).

Ὁ Παῦλος γράφοντας σέ χριστιανούς-νήπια (βλ. Α' Κορ. 3:1 κ.έ.) δέν διστάζει νά κατέβῃ στό ἐπίπεδό τους μέ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νά τοὺς ἀνεβάσῃ στό δικό του πνευματικὸ ἐπίπεδο. Ἐπειδὴ οἱ χριστιανοὶ τῆς Κορίνθου ἐπηρέαστηκαν ἀπ' τίς κατηγορίες τῶν ἰουδαϊζόντων ψευδοδιδασκάλων, οἱ ὁποῖοι διέδιδαν ὅτι οἱ Ἐκκλησίαι πού ἴδρυσε ὁ Παῦλος ἦταν κατώτερες ἀπ' τίς λοιπές πού ἴδρυσαν οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, γιά καθαρῶς πρακτικὸς σκοπὸς τῆς ιεραποστολῆς ἀναγκάζεται νά συγκρίνει τὸν ἑαυτό του πρὸς τοὺς «ὑπερλίαν ἀποστόλους» (βλ. 2 Κορ. 11:5 καί 12:11). Μέ ἄλλα λόγια μοναδικὸ μέτρο καί κριτήριον τῶν πράξεων του ἦταν ἡ πρόοδος τοῦ Εὐαγγελίου καί ἡ ἐπιτυχία τοῦ ιεραποστολικοῦ του ἔργου. Γι' αὐτό τόν λόγο καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος θά βάλῃ στό στόμα τοῦ Ἀποστόλου τά ἑξῆς: «Ἐπειδὴ δέ εἶδον τό ποίμνιον διαφθειρόμενον, τοὺς μαθητὰς ἀποπηδώντας, κατεφρόνησα φορτικοῦ πράγματος καί ἐπαχθοῦς, καί ἠναγκάσθην ἄφρων γενέσθαι, τά ἑμαυτοῦ λέγων ἐγκώμια δι' ὑμᾶς καί τὴν ὑμετέραν σωτηρίαν»².

Εἶναι δέ ἴλιαν διδακτικό τό παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν πού ἐνῶ ἀποφεύγει συστηματικῶς τοὺς αὐτοεπαίνους, ἀπεναντίας βλήπουμε πόσο εὐκολοῦς εἶναι στήν αὐτομεμψία. «Τά μέν οὖν ἀμαρτήματα, καί μηδεμιᾶς οὕσης ἀνάγκης, ἐκπομπεύει ...στηλιτεύων καί δῆλα ποιῶν οὐχί τοῖς τότε μόνον ἀνθρώποις, ἀλλήλα καί τοῖς μετά ταῦτα ἐσομένοις πᾶσι· τά δέ ἐγκώμια, καί ἀνάγκην οὕσαν ὁρῶν, ὅμως ὀκνεῖ καί ἀναδύεται διηγῆσασθαι»³. Στίς ἐπιστολές του, στίς ὁποῖες φαίνεται καθαρά ὅτι δέν ζοῦσε γιά τόν ἑαυτό του ἀλλήλα γιά τό Εὐαγγέλιο, κατ' ἐπανάληψη κατηγορεῖ τόν ἑαυτό του ὅπως π.χ. «Χριστός Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τόν κόσμον ἀμαρτωλοῦς σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμι ἐγώ» (Α' Τιμ. 1:15), «Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ...ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν τό πρότερον ὄντα βλάσφημον καί διώκτην καί ὑβριστήν, ἀλλήλα ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ» (Α' Τιμ. 1:12-13), «Ἐσχατον δέ πάντων ὡσπερεῖ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κάμοι. Ἐγώ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων ὅς οὐκ εἰμί ἰκανός καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τήν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 15:8-9), «Ἐμοί τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς ἔθνεσι εὐαγγελίσασθαι τό ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ». (Ἐφ. 3:8).

Τό ταπεινό φρόνημα καί ἡ αὐτοκατάκριση τοῦ Ἀποστόλου φαίνεται καί ἀπό τήν δημόσια ἐξομολόγηση πού κάνει κατά τόν λόγο του πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως μᾶς τόν διασώζει ὁ Λουκάς (βλ. Πρ. 22:1-21), ὅπου ἐν μετανοίᾳ ὁμολογεῖ ὅτι φυλάκιζε καί ἔδερνε ἀπό τήν μία συναγωγή στήν ἀλλήλα ἐκείνους πού πίστευαν στόν Χριστό, καθὼς ἐπίσης καί τά ὅσα ἔπραξε κατά τό μαρτύριο τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ὅπου ἦταν «ἐφεστῶς

καί συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ καί φυλάσσει τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν». (Πρ. 22:19-20) Τόν ἴδιο δρόμο ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ ἅγιοι πού εἶχαν τό θάρρος νά δημοσιεύουν τίς ἀμαρτίες τους καί νά ἀποκρύπτουν συστηματικά τίς ἀρετές τους. «Τοιοῦτον γάρ τῶν ἀγίων τό ἔθος· εἰ μέν τί πράξαιεν φαῦλον, ἐκπομπεύουσιν αὐτό, καί καθ' ἐκάστην ἡμέραν θρηνοῦσι καί πᾶσι ποιοῦσι κατάδηλον· εἰ δέ τι γενναῖον καί μέγα, ἀποκρύπτουσι καί λήθη παραπέμπουσιν»⁴.

Ἐμεῖς, καθὼς παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, κάνουμε τό ἀκριβῶς ἀντίθετο: Τά ἀμαρτήματά μας ὄχι μόνον δέν τά θυμόμαστε καί δέν τά κοινοποιούμε, ἀλλήλα κι ἐάν κάποιος μᾶς κάνει λόγος γι' αὐτά ἀγανακτοῦμε ἐναντίον του. Ἀντιθέτως «εἰ δέ τι μικρόν ἐργασώμεθα ἀγαθόν, τοῦτο συνεχῶς στρέφομεν, καί τοῖς μεμνημένοις αὐτό χάριν ἴσμεν, καί φίλους τοὺς τοιοῦτους εἶναι νομίζομεν»· καίτοι γε ὁ Χριστός τό ἐναντίον ἐπέταξε, κατορθωμάτων μέν ἐπιληθῆσθαι, ἀμαρτημάτων δέ μεμνηθῆσθαι». Καί συνεχίζει: Πῶς θά συγχωρεθοῦμε καί ποιά ἀπολογία θά ἔχουμε ἐφ' ὅσον χωρίς καμμιά ἀνάγκη λῆμε μεγάλα λόγια καί ἐπαίνους γιά τόν ἑαυτό μας καί ἐπί πλεόν ἀναγκάζουμε καί τοὺς ἀλλοίους νά μᾶς ἐπαινοῦν⁵;

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω νομίζουμε πῶς γίνεται σαφές ὅτι ἐάν μέ τό πρόσχημα τῆς ἐνημερώσεως τῆς κοινῆς γνώμης θεραπεύονται ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, ἢ μέ τό αἰτιολογικό τῆς εὐαισθητοποιήσεως τῶν «φιλιανθρώπων» πρὸς ἐνίσχυση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου προσβάλλεται ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια τῶν ἀδελφῶν μας, τότε ὁ ἀντίλογος εἶναι ἐκ τοῦ πονηροῦ. Στά περισσότερα ἱεραποστολικά περιοδικά μπορεῖς νά συναντήσεις δημοσιευμένες φωτογραφίες μέ ξυπόλυτα, ἡμίγυμνα, ἄπλυτα καί πεινα-

σμένα παιδιά, πού προτείνουν ἱκετευτικά τά χεράκια τους γιά νά λήβουν ἀπό τοὺς ἱεραποστόλους τά «δῶρα» τους. Καί τό ἐρώτημα εἶναι: Γιατί δέν σεβόμαστε τό πρόσωπο τῶν παιδιῶν αὐτῶν; Θά θέλαμε, ἐάν εἴμασταν στή θέση τους, μιά τέτοια ἀντιμετώπιση; Δέν μποροῦμε νά θεραπεύσουμε τίς ἀνάγκες τους ἀθόρυβα χωρὶς τόν ἐξευτελισμό τῆς προσωπικότητάς τους; Πῶς θά αἰσθάνονται αὔριο τά σημερινά παιδιά ἐάν δοῦν αὐτές τίς φωτογραφίες μέ τά χάλια τους πού ἐμεῖς μέ περισσὴ εὐκολία τά κάνουμε ἐξώφυλλα τῶν περιοδικῶν μας;

Τό θέμα εἶναι πολὺ σοβαρό γιατί ἔχει πάρει ἐπικίνδυνες διαστάσεις ἀπειλώντας τήν πνευματικὴ μας ὑπόσταση. Ἡ ἔλληψη αὐτοκριτικῆς ἀφ' ἐνός καί ἀφ' ἑτέρου ἢ γενικευμένη, σχεδόν, τάση τῆς θριαμβολογικῆς δημοσιοποιήσεως τῶν ἔργων μας δι' ὄλων τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας εἶναι ἓνα σύγχρονο ἀνησυχητικό φαινόμενο πού τείνει νά ἰσοπεδώσει καί νά ἐκμηδενίσει τήν εἰδοποιό διαφορά πού ὑφίσταται ἀνάμεσα στήν ἐκκλησιαστικὴ φιλιανθρωπία καί στήν κοινωνικὴ καί κρατικὴ πρόνοια. Ἴσως εἶναι σκόπιμο νά ἀναρωτηθοῦμε μήπως ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ πειρασμοῦ ἔχει πάρει ὁ Θεὸς τήν χάρι Του ἀπὸ πάνω μας καί τά ἔργα μας καί γι' αὐτό διερχόμεθα τέτοια σέ βάθος καί πλάτος πνευματικὴ κρίση!

Στοὺς τρεῖς προαναφερθέντες πειρασμοὺς τῶν ἱεραποστόλων μπορεῖ νά διακρίνει κανεὶς κάποια συγγένεια μέ τόν τρίτο πειρασμό τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἀλλήλωστε γεγονός ὅτι ὁ Χριστὸς δοκίμασε τοὺς πειρασμοὺς τῶν δικῶν μας ἀμαρτιῶν καί τοὺς νίκησε μέ τὴν θεανθρώπινη ἀγάπη, τήν ταπείνωση καί τὴν ὑπομονή Του. Οἱ πειρασμοὶ εἶναι, ὡς γνωστὸν, ἀναπόφευκτοι γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καί φυσικά, δέν θά ἀποτελοῦσαν ἐξαίρεση οἱ διάκονοι τοῦ

Εὐαγγελίου. Ἀπεναντίας εἶναι περισσότερο στό στόχαστρο τοῦ διαβόλου ἀφοῦ ἔχουν ὡς ἀποστολή τους τὴν κατάργηση τῆς ἐξουσίας του στοὺς ἀνθρώπους, σέ χώρες πού ἔχει στήσει «ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. 25:34) τό βασίλειό του. Αὐτό πού ἐπιβάλλεται νά κάνουμε ὅλοι ὅσοι ἀσχολούμεθα μέ τὴν ἀγία ὑπόθεση τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι νά γνωρίζουμε τοὺς πειρασμοὺς καί ἐξοπλισμένοι μέ «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» νά ἀντιστρατευόμεθα «πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου» (Ἐφεσ. 6:11). Διαφορετικά εἶναι πολὺ εὐκόλο νά παρασυρθοῦμε ἀπ' τόν συρμό τῆς ἐποχῆς καί νά συμπληρώσουμε μέ τό ἀμαρτωλὸ κατεστημένο τῆς ἐκκοσμίκευσης, προδίδοντας ἔτσι τὴν ἀποστολή μας.

π. Ἀμβρόσιος Ζωγράφος
Σεούλη, Κορέα

1. Βλ. Β' Κορ. 11: 1,17 καί 21. Β' Κορ. 11: 16,9 καί 12:6.
2. Ἰω. Χρυσόστομος, *Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν, Ὁφελος ἀνείχεσθέ μου μικρόν τῇ ἀφροσύνη*, PG 51,305. Πρβλ. Ἰω. Χρυσ. *Ὁμιλία ΚΖ'*, PG 61,583: «Ἐπειδὴ δέ ὀλόκληρον Ἐκκλησίαν διέφθειρον, πρὸς τό συμφέρον ὑμῖν ὁρῶν ἡναγκάσθη ἀφρων γενέσθαι»
3. *Αὐτόθι*.
4. *Αὐτόθι*.
5. *Αὐτόθι*.

Ὁ Καθηγητής καί ἡ παράγκα

ΕΙΧΑ ΣΚΕΦΘΕΙ πολλές φορές τή συγκατάβαση τοῦ Θεοῦ, τή κένωσή Του, τή σάρκωση, τή σταύρωση, τό ὄλο ἔργο τῆς Οἰκονομίας. Αὐτή, ὅμως, ἡ ἐμπειρία ἦταν φοβερά συγκλονιστική. Ἀποκαλυπτική!

Ἦταν ἐκπλήξη γιά μᾶς ἡ θεία Λειτουργία στό ναό τῆς ἁγίας Σοφίας, στήν Καμπάλα, πρωτεύουσα τῆς Οὐγκάντας. Εἶχαμε ἀκούσει ὅτι ὑπάρχει κάποιο ἐκκλησάκι, ἀλλά... δέν φανταζόμασταν αὐτή τήν «παράγκα». Ἡ «παράγκα», βέβαια, εἶναι φωλιά, εἶναι ζεστή ἀγκαλιά τῆς Ὁρθοδοξίας πού ἀγκάλιασε καί συντήρησε κάποια τέκνα της ἀπό πολύ παλαιά. Εἶναι μαρτυρία ἀλήθειας, εἶναι μνημεῖο πολιτισμοῦ ὑπερκόσμιου καί πραγματικοῦ.

Σ' αὐτό τό «μνημεῖο» πήγαμε νά λειτουργηθοῦμε τρεῖς μέρες μετά τή μνήμη τῆς ἁγίας Σοφίας (λόγοι πρακτικοί ἐπέβαλαν τήν ἀλλαγὴ στήν ἡμέρα τελέσεως τῆς ἐορταστικῆς θείας Λειτουργίας). Λειτουργός ἦταν ὁ π. Πέτρος Matovu, Καθηγητής στήν ἔδρα τῆς Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Makerere, τοῦ κεντρικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐγκάντας.

Ὅταν μπήκαμε στό Ναό μᾶς κυριεύσε ἕνα δέος. Αὐτή ἡ καθολική ἀθλιότητα τῆς παράγκας - ναοῦ ἀπό τή μία πλευρά καί τό «ἀνάστημα» τοῦ καθηγητοῦ, ἀπό τήν ἄλλη, ἔφεραν στήν ψυχὴ κάποια ὀδύνη, ἀπορία, ντροπή, δέος καί

Θεία Λειτουργία στήν παράγκα-ναό τῆς ἁγίας Σοφίας μέ λειτουργό τόν π. Πέτρο Matovu, καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐγκάντας.

Τό θυμιατό κρέμεται στό μικρὸ παράθυρο τῆς παράγκας-ναοῦ...
Στόν πάγκο ἀγωνιζόταν ὁ μικρὸς διακονητὴς νά ἐτοιμάσει τό ἀντίδωρο...

Ἐκδηλῶς ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ μικροῦ διακονητῆ στό ναό-παράγκα τῆς ἁγίας Σοφίας!

ἀρνήθηκε νά θυσιασεῖ, ἐκεῖ πού ἐμεῖς οἱ τρισάθλιοι ἄνθρωποι ντρεπόμασταν νά υπάρξουμε.

Ἡ φρίκη μετεστράφη σέ ἅγιο δέος, σέ ἀνέκφραστη χαρά, σέ βαθειὰ δοξολογία. Κάτι μεγάλο εἶχε γίνει ἐκείνη τή στιγμή, ἐκεῖ στήν Ἄφρική...! Οἱ ρωγμές τῶν τοίχων ἔγιναν θεία στόματα καί βροντοφώνησαν, ἡ ὄλη φτώχεια ντύθηκε τόν πλοῦτο τῆς χρηστότητας καί τῆς ἀφθαρσίας καί ὁ λειτουργός - καθηγητής ἔγινε ὁ ὁδηγός μας στή μεγάλη ἀλήθεια!

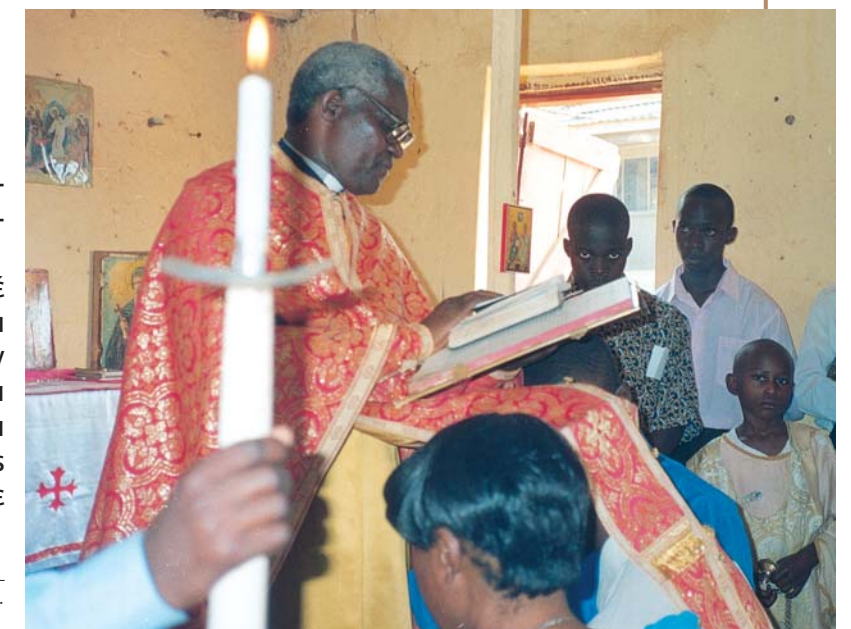
Σ.Μ.

θαυμασμό. Βλέπουμε τό λειτουργό - καθηγητὴ ἐμπρός μας νά τελεῖ τό μέγα Μυστήριον, αὐτοεξηπηρετούμενος σχεδόν μέ τίς ἀνύπαρκτες «εὐκολίες» τοῦ ἱεροῦ καί φρικτοῦ - πιό φρικτοῦ ἀπό κάθε ἄλλη φορά - ἱεροῦ Βήματος, τοῦ πάμπτωχου καί ταπεινοῦ ἐκείνου ναοῦ.

Ἡ καρδιά μας ράγιζε σάν τό ραγισμένο τοῖχο τῆς παράγκας, παρακολουθώντας τήν ἀγωνία τοῦ λειτουργοῦ νά ἀνταποκριθεῖ ἀκέραια στή φρικτὴ διακονία του, ξεπερνώντας τὰ ἐμπόδια μέ ταπεινὴ ἐφευρετικότητα. Τελοῦσαμε μαζί του τή θεία Λειτουργία, εἴμασταν ὅλοι, κατὰ κάποιο τρόπο, μέσα στό χωρὸ τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἀφοῦ ὅλος ὁ ναός δέν ἦταν πολὺ μεγαλύτερος ἀπὸ τό ἱερό Βῆμα ἑνὸς συνηθισμένου Ὁρθόδοξου ναοῦ.

Τό θυμιατό, κρεμασμένο στό μικρὸ παράθυρο τῆς παράγκας - ναοῦ, ἔφερνε στό πρόσωπό μας τήν εὐωδία τοῦ θυμιάματος, ἐνῶ τό πανέρι μέ τό ἀντίδωρο μόλις πού εὑρίσκε μία θέση κάτω ἀπὸ τό θυμιατό, στόν πάγκο ὅπου ἀγωνιζόταν ὁ μικρὸς διακονητὴς νά τό προετοιμάσει.

Ἡ θεία Λειτουργία συνεχίζεται μέ τάξη καί προσοχή, μέχρι πού φθάνει ἡ φρικτὴ στιγμή: «Λάβετε φάγετε...», «Πίετε...», «Τά Σά ἐκ τῶν Σῶν...». Τό μυαλό μας πάει νά σπάσει. Ποίος θυσιάζεται στό Γολγοθά... στό ἐκκλησάκι αὐτό; Μᾶς κατέλαβε θάμβος. Οἱ ραγισμένοι τοῖχοι μίλησαν. Ἀποκάλυψαν, γιά μιά φορά ἀκόμα, τό μεγαλεῖο τῆς συγκατάβασης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, Ἐκείνου πού δέν

Ήταν η δεύτερη φορά που έρχόμασταν στο Καμερούν και μάλιστα στην πρωτεύουσά του, τό Γιαουντέ. Μιά πόλη από τις καλύτερες, ίσως, της Άφρικης. Μεγάλα κτίρια, παλιάτα σύγχρονα των πλουσιών, αλλά συνάμα και άθλιες τρώγλιες των πτωχών. Έδώ βρίσκεται η μητρόπολη του Καμερούν με Μητροπολίτη τον κ. Δημήτριο. Πρόθεσή μου δεν είναι να περιγράψω τό Γιαουντέ, αλλά τό ταξίδι στο βόρειο Καμερούν, τον βορρά, όπως αλλιώς τον αποκαλούν οι ντόπιοι.

Ύστερα από παράκλησή μας και με την άδεια του Μητροπολίτη, ξεκινήσαμε μία ομάδα από πέντε άτομα, τον πατέρα Γεώργιο Βακωνάκη, αρχιερατικό επίτροπο της Μητροπόλεως, τον πατέρα Φώτιο Χατζηαντωνίου αρχιμανδρίτη, τον κύριο Δημήτριο Γεωργιάδη από τη Χαλκιδική και την κυρία Βασιλική Τουφεξή από την Θεσσαλονίκη.

Τά χιλιόμετρα είναι πολλή, αλλά εμείς τά λιγοστέψαμε πηγαίνοντας τη μισή διαδρομή με αεροπλάνο. Διανυκτερεύσαμε στη Μάουρα (μεγάλη πόλη του βορρά) και τό πρωί ξεκινήσαμε με αυτοκίνητο για τό ιεραποστολικό κέντρο.

Μόλις βγήκαμε από την πόλη τό τοπίο άλλαξε. Έδώ δεν έχει τό πράσινο και τό πολλή δέντρα της Άφρικης. Πεδιάδες από καλαμπόκια, έτσι τό νόμισα γιατί μοιάζουν πολύ. Μοῦ εἶπαν ὅμως ὅτι εἶναι κεχρί (ένα φυτό ανθεκτικό στα άνυδρα μέρη) κύρια τροφή των κατοίκων του βορρά. Τό κάνουν ἀλεύρι και τό τρώνε σάν πηκτό χυλό.

Στή διαδρομή συναντάμε ακόμη λίγα αφρικανικά δένδρα που μοιάζουν με ὀμπρέλλες και σπάζουν την μονοτονία του τοπίου. Σέ λιμνούλλες μικρές, που σέ λίγο θά εξαφανιστούν από την ανομβρία, κολυμπούν πάπιες και πίνουν νερό τά ζῶα τους. Στο ίδιο νερό θά πλυθούν και οἱ ἄνθρωποι, θά πλύνουν τά ρούχα τους και τίς περισσότερες φορές θά τό χρησιμοποιήσουν και για πόσιμο. Τώρα έχει αρχίσει ἡ ιεραποστολή ν' ανοίγει πηγάδια για να πίνουν καθαρό νεράκι. Είναι ὅμως τόσα λίγα, οἱ ἄνθρωποι πολλοί και οἱ ἀποστάσεις μεγάλες. Περπατοῦν χιλιόμετρα για να πάρουν μία στάμνα νερό. Βλέπετε οἱ γεωτρήσεις στοιχίζουν πολύ. Είναι κρίμα οἱ ἄνθρωποι να στεροῦνται τό νερό, ἐνώ τό ὑπέδαφος έχει ἀφθονο.

Στό βορρά βρέχει μόνο τρεῖς μήνες καταρακτωδῶς και τούς ἑννέα μήνες καθόλου. Τά σπίτια τους, οἱ λεγόμενες «μπουκαρούδες», είναι μικρές στρογγυλές καλύβες με λάσπη. Για στέγη ἔχουν χόρτο, χωρίς παράθυρα και μία χαμηλή πόρτα κι αὐτή ἀπό χόρτο που για να μπεῖς πρέπει να σκύψεις. Μέσα σ' αυτές ζοῦν πολλή ἄτομα, και ἀπόρησα πῶς χωροῦν ὅλοι αὐτοί; Βέβαια ἐπιπλα δεν υπάρχουν, τρεῖς σανίδες για κρεβάτι και ἕνα γουδί πέτρινο για τό σπάσιμο του κεχριοῦ. Σέ μία μπουκαρού μένει ἡ μητέρα με τά παιδιά που είναι ἄρκετά. Ὁ πατέρας ἔχει ἄλλο μόνος του μία ξεχωριστή μπουκαρού. Μάλιστα ἄν εἶναι πολύγαμος, δίπλα στή δική του καλύβα θά υπάρχουν ισάριθμες ὄσες και οἱ γυναῖκες του. Με τή διάδοση του Χριστιανισμοῦ εξαλείφεται σιγά-σιγά και ἡ πολυγαμία.

Σκεπτόμουν, και μοῦ ἔρχονταν δάκρυα στα μάτια, για τό πόσο δύσκο-

λο εἶναι ἡ ζωή τους ἀπό ὅλες τίς πλευρές. Θυμόμουν αὐτό που εἶχε πει για τούς ἡερούς ὁ Ραούλ Φολερώ: «Γιατί Θεέ μου αὐτοί και ὄχι κι ἐμεῖς; Δεν εἶναι και αὐτοί παιδιά σου;» Δεν τούς ἀγαπᾶς και αὐτούς που βρίσκονται στην ἄκρη του κόσμου, πεινασμένοι και ρακένδυτοι; Και βέβαια τούς ἀγαπᾶς. Γι' αὐτό βλέπουμε στο πρόσωπό τους τή γαλήνη και στα χείλη τους τό χαμόγελο. Παρόλη τή φτώχεια τους, χαίρονται, χορεύουν, γελοῦν. Προσφέρουν στον ἐπισκέπτη, ἀπ' τό ὑστέρημά τους, τό κασίκι τους, τήν κότα τους και ὅ,τι ἄλλο ἔχουν. Τώρα γνωρίζουν τό Χριστό που και γι' αὐτούς σταυρώθηκε και Τόν βάζουν βαθιά μέσα στην καρδιά τους.

Στό ναό των ἁγίων Ἀποστόλων δίπλα στο ιεραποστολικό κέντρο συγκεντρώνονται κάθε Κυριακή για τίς λατρευτικές τους ἀνάγκες. Σέ λίγο τρεῖς νέοι ναοί, των ἁγίων Ραφαήλ, Νικολλάου και Εἰρήνης, των Τριών Ἱεραρχῶν και του ἁγίου Παντελεήμονος, τελειώνουν και θά λειτουργήσουν, για να σταματήσει να γίνεται πλέον ἡ θεία Λειτουργία κάτω ἀπό τά δέντρα. Ἄς εἶναι καλά ὅλοι αὐτοί οἱ δωρητές ἀπό τήν Ἑλλάδα που τούς χρηματοδότησαν.

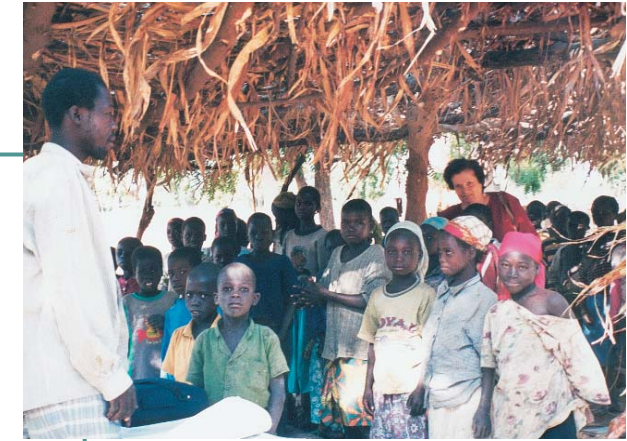
Ὁ θερισμός πολλός και οἱ ἐργάτες ὀλιγοί ἢ μῆλλον ἀνύπαρκτοι. Για δύο χρόνια ἔζησε ἐκεῖ πάνω ἕνας Γάλλος ἱερομόναχος, ὁ πατήρ Δοσίθεος. Σέ λίγο φεύγει με μετάθεση και ὁ πατήρ Γεώργιος, ἡ ψυχὴ του βορρά. Ποιός, λοιπόν, θά τόν ἀντικαταστήσει; Στό μέρος που δεν ἔχει ἠλεκτρικό ρεύμα, νερό, στοιχειώδη ἰατρική περίθαλψη, ἀφοῦ και ἡ πιό κοντινή πόλη ἀπέχει 4-5 ὥρες; Ποιός θά πάει στο βορρά; Ποιός θά βοηθήσει αὐτούς τούς ἄνθρώπους που ἔχουν τόση ἀνάγκη;

Ἡ ἀπάντηση ἦλθε ἀπό τά χείλη ὅλης τῆς παρέας: Μποροῦμε κι ἐμεῖς να μείνουμε τουλάχιστον για τούς τρεῖς μήνες, που δεν ἔχουν τή θερμοκρασία των 50° C ἢ τίς δυνατές βροχές. Ἕνας ἱερέας με πίστη και ζῆλο, ἕνας μηχανικός για τά ἔργα, μία νοσοκόμα και ἄλλοι ἄνθρωποι που θά ἔχουν μεγάλη ἀγάπη για τούς Ἀφρικανούς ἀδελφούς μας. Πολλή πράγματα θά μπορούσαν να κάνουν και να τούς μάθουν. Πρῶτα πρῶτα να κτίσουν σχολεῖα, για να μὴν λειτουργοῦν στίς ἀκυρένιες καλύβες. Ἦδη ἔκτισε ἡ ιεραποστολή ἕνα σχολεῖο τό ὁποῖο χρηματοδότησε ἡ Ἑλληνική ἐταιρεία ELMAR. Ἄλλὰ φθάνει μόνο ἕνα; Φθάνουν τόσο λίγα πηγάδια;

Μά πιό πολύ ἀπ' ὅλα οἱ κάτοικοι του βορρά περιμένουν τούς ἀδελφούς να τούς μιλήσουν για τό Χριστό. Ἄραγε θά βρεθοῦν ἄνθρωποι και μάλιστα νέοι, ν' ἀφήσουν τήν καλοπέρασά τους και να βρεθοῦν κοντά τους; Πάντως τούς περιμένουν... Μόνο να μὴν ξεχάσουν να γεμίσουν τίς καρδιές τους με πολλή ἀγάπη, και τότε θά δοῦν ὅτι δεν θά δώσουν ἀλλά θά πάρουν.

Εὐχομαι και προσεύχομαι αὐτό να γίνει πραγματικότητα.

Παναγιώτα Φουρνάρη

Ὁ δάσκαλος και τά παιδιά στήν... αἴθουσα του σχολεῖου στήν περιοχή του βορείου Καμερούν.

Τό ιεραποστολικό κέντρο του βορρά κτισμένο κατά τόν παραδοσιακό τρόπο με σπίτια «μπουκαρού».

Στό γουδί σπάζουν τό κεχρί.

Ἡ λιμνούλλα για ὅλες τίς χρήσεις στήν ἀνομβρία θά εξαφανιστεῖ.

Ὀδοιπορικό στο βόρειο Καμερούν

Τό οικόδομικό ἔργο στήν ἱεραποστολική προσπάθεια τῆς Μπουκόμπα

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργολίδος κ. Ἰάκωβος τελεῖ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, στό Chato.

Στά πλαίσια τῆς ἱεραποστολικῆς προσπάθειας στήν Ἐπισκοπή Μπουκόμπας εἶναι καί τό οικόδομικό ἔργο. Προσπάθειά μας εἶναι νά ἐξασφαλίσουμε ναούς γιά τήν Ὁρθόδοξη λατρεία μας, τόπους διαμονῆς τῶν ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένων, κέντρα ὑγείας γιά τήν περίθαλψη τῶν ἀσθενῶν ἀδελφῶν μας καί σχολεῖα γιά τή μόρφωση τῶν παιδιῶν μας. Συνήθως ἀποκτοῦμε τό οἰκόπεδο ὡς δωρεά ἀπό τό κράτος ἢ ἀπό κάποιους ιδιώτες, ἢ σέ ἄλλες περιπτώσεις τό ἀγοράζουμε. Ἡ γῆ μας ἐδῶ δέν προσφέρει τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό θάμνους καί τροπικά δένδρα. Αὐτό σημαίνει ὅτι μιὰ νέα Ὁρθόδοξη κοινότητα, ἀφοῦ ἀποκτήσει τό οἰκόπεδο, πρέπει ἢ ἴδια νά φροντίσει τό κτίσιμο. Πολλές φορές ἀρχίζουμε μέ μιὰ καλύβα, γιά τήν ὁποία οἱ πιστοί συμβάλλουν μέ ὅλη τους τή δύναμη στό κτίσιμο μέχρι τή στέγη. Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦς δίνει 28 λαμαρίνες καί 4 κιλά καρφιά γιά νά στεγάσουν τό ναό.

Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τὰ τελευταῖα πέντε χρόνια ἔχουμε συμπάρασταση ἀπό τοῦς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς στήν Ἑλλάδα, στήν Κύπρο καί στήν Ἀμερική οἱ ὁποῖοι ἔστειλαν οικονομική βοήθεια γιά νά κτίσουμε πέτρινους ναούς, σχολεῖα καί κέντρα ὑγείας. Φυσικά καί σ' αὐτή τήν περίπτωση ἡ συμμετοχή τῶν πιστῶν εἶναι ἀπαραίτητη. Ἔτσι μειώνεται τό κόστος, ἔχουμε ἀσφάλεια γιά τά ὑλικά καί τελειώνουμε ὅσο πιό γρήγορα γίνεται. Ἡ μείωση τοῦ κόστους μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά κτίσουμε καί τό σπίτι τοῦ ἱερέα καθώς καί βοηθητικούς χώρους.

Κατά τήν τελευταῖα πενταετία ἔχουν κτιστεῖ 18 ναοί, 6 κατοικίες ἱερέων, βοηθητικοί χώροι, σχεδόν σέ ὅλους τοῦς πέτρινους ναούς, καί 2 δεξαμενές γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς ὑδροδότησης. Παράλληλα ἀγοράσαμε οἰκόπεδο καί ἐπεκτείναμε τόν ξενώνα στήν ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς γιά τή φιλοξενία τῶν συνεργατῶν καί ἐπισκεπτῶν μας. Ἐπίσης, πρὶν λειτουργήσει ἡ ἱερατική Σχολή στό Kasikizi, ὁλοκληρώθηκαν οἱ βοηθητικοί χώροι, ἡ κουζίνα καί οἱ αἴθουσες ὅπου ὑπάρχει καί ἐγκατάσταση ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Συνεχίζουμε, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τό οικόδομικό μας ἔργο κτίζοντας 5 ἱεροῦς ναούς καί τό Γυμνάσιο στό Rubale. Ἐπίσης προγραμματίζουμε τήν ἀνέγερση ἁλλῶν 15 ναῶν σέ διάφορα μέρη τῆς Ἐπισκοπῆς μας, 1 νοσοκομεῖο καί 4 κέντρα ὑγείας. Στό πρόγραμμά μας ἀκόμα ἔχουμε καί τήν ἀνέγερση 2 ἱερῶν μονῶν, μία στό Kibuye καί τήν ἄλλη στή Kaogya.

Θεωροῦμε ὅτι τό οικόδομικό ἔργο εἶναι ἓνα σημαντικό κομμάτι τῆς ὅλης ἱεραποστολικῆς προσπάθειας γι' αὐτό κάνουμε ὅ,τι μπορούμε γιά νά τό προωθήσουμε. Ἡ συμμετοχή τῶν πιστῶν μας στό κτίσιμο εἶναι συγκινητική καί ἀποτελεῖ, νομίζουμε ἓνα καλὸ σημάδι καί ἐνθαρρυντικό γεγο-

νός. Πολύ περισσότερο σημαντικό εἶναι τό γεγονός τῶν δωρεῶν πού δεχόμαστε. Οἱ δωρητές καί οἱ δωρητρίες, μέ τήν ἀγάπη τους γιά τήν ἱεραποστολική προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας μας, κάνουν μεγάλες θυσίες γιά νά μᾶς συμπαρασταθοῦν σ' αὐτό τό ἔργο. Χωρὶς τή συμπάραστασή τους δέν θά εἶχαν ὑλοποιηθεῖ ὅλα αὐτά τὰ σχέδια, ἐπειδὴ ἀφ' ἐνός μὲν οἱ Ὁρθόδοξοι κοινότητες μας εἶναι πολὺ φτωχές, ἀφ' ἑτέρου δέ οἱ οικονομικὲς δυνατότητες τῆς Ἐπισκοπῆς μας εἶναι πολὺ περιορισμένες.

Γιά νά ὁλοκληρωθεῖ ἓνας Ὁρθόδοξος ναός πρέπει νά ἐγκαινισθεῖ. Ὁ ἐγκαινισμένος ναός εἶναι κατάλληλος γιά τή λειτουργική ζωή καί τόν ἀγιασμό τῶν πιστῶν. Κάνουμε τὰ ἐγκαίνια μέ τήν παρουσία τοῦ δωρητοῦ, ὅπου εἶναι δυνατόν, καί μέ τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά πού πρέπει νά ἀγοραστοῦν κυρίως ἀπό τήν Ἑλλάδα. Ἡ τελετὴ γίνεται μέ μεγάλη λαμπρότητα ἀλλὰ μέ γλωσσική δυσκολία διότι ἡ ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων δέν ἔχει μεταφραστεῖ στό Σουαχίλι.

Πρὶν ἀπὸ δύο περίπου χρόνια ἡ ἱεραποστολική Ἐπισκοπή Μπουκόμπας ἄρχισε πρόγραμμα ἐγκαινίων τῶν ναῶν. Τό Σεπτέμβριο τοῦ 2002 μέ τήν παρουσία καί συμμετοχή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Ἰακώβου τελέσθηκαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στήν πόλη Μπουκόμπα. Ἀκολούθησαν τὰ ἐγκαίνια ἁλλῶν 5 ναῶν. Στά ἐγκαίνια τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων στή Μπουκόμπα συμμετείχαν καί οἱ ἀρχιερεῖς Σεβ. Κένυας κ. Μακάριος καί Οὐγκάντας κ. Ἰωνᾶς. Φροντίζουμε ὅλοι οἱ πιστοὶ ἀπὸ τίς διάφορες ἀρχιερατικές περιφέρειες νά ἔχουν τή δυνατότητα συμμετοχῆς στήν πνευματικὴ αὐτὴ εὐκαιρία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού οἱ πιστοὶ περπατοῦν ὥρες πολλῆς προκειμένου νά συμμετάσχουν στήν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐπισκοπῆς

Ἀπὸ τήν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, στή Bukoba.

Ὁ ἱερός ναός τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου εἶναι ἓνας ἀπὸ τοῦς 18 ναοὺς πού κτίστηκαν τήν τελευταῖα πενταετία στή Bukoba.

Κιλιμάντζαρο

«Τό ιερό βουνό»

Τό Κιλιμάντζαρο, τό ψηλότερο βουνό τῆς Ἀφρικῆς (5.800 μέτρα), σκεπασμένο πάντα μέ χιόνι, εἶναι στά σύνορα τῆς Κένυας καί τῆς Τανζανίας. Ἡ Ἀφρικανική παράδοση θέλει ὁ Θεός τους (ὁ Νγκάι) νά κατοικεῖ στό πανύψηλο αὐτό βουνό. Εἶναι πράγματι τόσο ἐπιβλητικό πού κοιτάζοντάς το αὐθόρμητα νιώθεις δέος καί δοξάζεις τόν Μεγάλο Δημιουργό αὐτῆς τῆς πανέμορφης φύσης.

Στούς πρόποδες αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ ὄρους βρεθήκαμε τίς μέρες τῶν Χριστουγέννων 2003, στήν πόλη Λοϊτοκιτόκ, ἀκριβῶς στά σύνορα τῆς Κένυας μέ τήν Τανζανία. Τήν ἐξαιρετική αὐτή εὐκαιρία εἶχαμε 24 σπουδαστές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τῆς Ναϊρόμπης (οἱ ὑπόλοιποι εἶχαν φύγει γιά τίς Χριστουγεννιάτικες διακοπές). Σκοπός μας ἦταν νά ἐπισκεφθοῦμε τίς Ὁρθόδοξες ἐνορίες τῆς μακρινῆς αὐτῆς περιοχῆς καί νά ἐπικοινωνήσουμε μέ τοὺς πιστοὺς πού θεωροῦν τόν ἑαυτό τους κάπως ἀποκομμένο ἀπό τό κέντρο λόγω τῶν μεγάλων ἀποστάσεων καί τῆς ἔλλειψης δρόμων πού τοὺς χωρίζει ἀπό τή Ναϊρόμπη.

Τήν Κυριακή 28 Δεκεμβρίου μετά τή θεία Λειτουργία ξεκινήσαμε τό ταξίδι μας. Ὑστερα ἀπό 6.30-7ῶρες σέ δύσκολους χωματόδρομους καί μέ μεταφορικό μέσο πού θά θέλαμε νά τό ποῦμε λεωφορεῖο καί μέ καθίσματα λιγότερα ἀπό ὅσους εἴμαστε, φτάσαμε στό Λοϊτοκιτόκ ὅπου διανυκτερεύσαμε. Βγαίνοντας ἀπό τό λεωφορεῖο δέν ἀναγνωρίζαμε τόν ἑαυτό μας γιατί ἡ σκόνη ἀπό τό κοκκινόχωμα τῶν δρόμων εἶχε καταφέρει ν' ἀλλιάξει τήν ἐμφάνισή μας. Τό διαθέσιμο νεράκι στό ξενοδοχεῖο πού καταλύσαμε, ἄλλαξε τή διάθεσή μας καί μείωσε τήν ὀλοφάνερη κούρασή μας.

Τήν ἐπομένη τό πρωί ὁ π. Ἰωάννης Κιμπούι –εἶναι ἀπό τό Νιέρι, βορειοδυτικά τῆς Κένυας καί ἐδῶ καί 7 χρόνια διακονεῖ τίς 4 Ὁρθόδοξες ἐνορίες τῆς περιοχῆς τοῦ Κιλιμάντζαρο– μᾶς ὁδήγησε στήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου στό Καριούρου. Στό πρόχειρο ναό (τσιγκινη καλύβα) εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἄρκετοί πιστοί καί περίμεναν νά συναντήσουν τόν Μητροπολίτη καί νά πάρουν τήν εὐχή του.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος τοὺς ἀπύθυνε χαιρετισμό καί ἐξέφρασε τήν χαρά ὄλων μας πού γιά πρώτη φορά ἐπισκεπτόμαστε τήν ἐνορία τους ὅπου, ἂν καί ἐργάσιμη μέρα, συγκεντρώθηκαν τόσο

πολλοί πιστοί, παιδιά, νέοι καί ἐνήλικες. Ἡ χαρά ὄλων ἦταν ἐκδηλῆ γιατί πρώτη φορά ἔβλεπαν στήν ἐνορία τους τόν Μητροπολίτη καί δέχονταν τήν εὐλογία του.

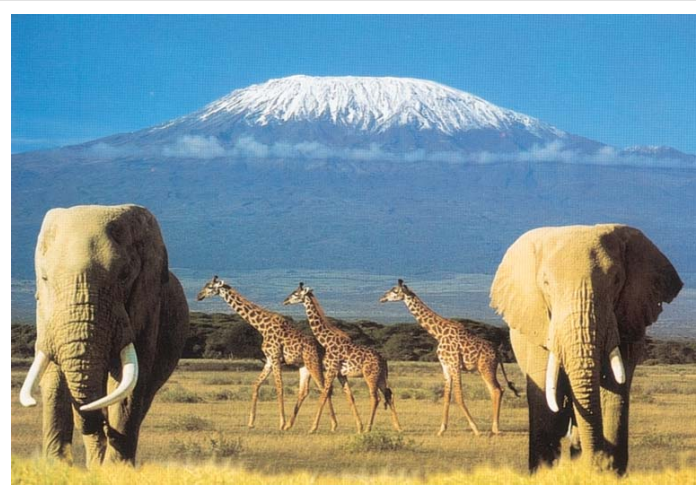
Ἡ δεύτερη ἐνορία πού ἐπισκεφθήκαμε ἦταν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ στό Ἰλλασίτ, ἀκόμα πιά κοντά στό περίφημο ὄρος πού ὑψωνόταν ἐπιβλητικό μέ τίς ὀλοχιόνιστες κορφές του. Ὁ ναός πετρόκτιστος, πρόσφατα ὀλοκληρώθηκε μέ τίς προσφορές τῶν ἐξ Ἑλλάδος πιστῶν, καί χαρούμενοι οἱ πιστοί τῆς ἐνορίας καμάρωναν γιά τόν ναό τους πού θέλουν νά τόν ὀνομάζουν καθεδρικό (!). Στόν κατάμεστο ναό, μετά τοὺς ἀπαραίτητους χαιρετισμούς, τίς προσφωνήσεις κ.λπ. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀπευθυνόμενος στό κόσμο ἐξῆρε τήν πίστη καί τήν ἀφοσίωσή τους στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τονίζοντας μάλιστα τό γεγονός ὅτι κατάφεραν μέσα ἀπό πολλῆς δυσκολίας πού ἀντιμέτωπισαν νά παραμείνουν ἐνωμένοι καί ν' ἀναπτύξουν μιά ζωντανή ἐνορία, ἂν καί ἀνήκουν σέ διάφορες φυλές. Ἐπικρατέστεροι εἶναι οἱ Μασάι καί οἱ Κικούγιου.

Ὁ π. Ἰωάννης ἐκπροσωπώντας τοὺς ἐνορίτες του, εἶπε ὅτι ἐπιθυμία ὄλων ἦταν νά ἀκούσουν κάτι περισσότερο σχετικά μέ τήν πίστη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης εἶπε ὅτι σήμερα οἱ σπουδαστές θά ἔχουν τό λόγο. Ἔτσι ἀφοῦ χωρίστηκαν σέ ὀμάδες ἀνέλαβαν τή διδασκαλία τῶν γονέων (περίπου 150 ἄτομα), τῶν νέων (περίπου 60) καί τῶν παιδιῶν γύρω στά 80-85. Ὅλοι μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον παρακολούθησαν τή διδασκαλία στά τρία τμήματα καί κατόπιν ἄρχισαν οἱ ἐρωτήσεις πού ἔδειχναν πόσο μεγάλη διάθεση καί ἐντονο ζῆλο ἔχουν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι γιά τήν Ὁρθόδοξη πίστη. Οἱ ὥρες περνοῦσαν καί ἡ διδασκαλία δέν ἔληγε νά τελειώσει. Ἐν τῷ μεταξύ τό γεῦμα, πού παρ' ὀλίγο νά εἶναι... δεῖπνο, ἐτοιμάσθηκε. Τό οὐγκάλι, τό τσαπάτι καί τό ματόκιο, φαγητά ἀγαπημένα στοὺς Κικούγιου καί τοὺς Μασάι, συμπλήρωσαν τό ρύζι μέ τό κρέας.

Τήν ἐπομένη μέρα πολύ πρωί ξεκινήσαμε γιά τό Μαρουρούι, τήν τρίτη ἐνορία ὅπου ὑπηρετεῖ ὁ π. Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἀπό πολύ νωρίτερα, σχεδόν ξημερώματα, πῆγε στό ναό (τσιγκινη παράγκα) καί ἐτοίμασε τά πάντα γιά τήν Ἀρχιερατική Λειτουργία. Φτάσαμε στίς 8.30' γιατί εἶχαμε καί ἄρκετο ποδαρόδρομο νά κάνουμε ἀφοῦ τό λεωφορεῖο ἦταν ἀδύνατο νά προχωρήσει στό δρόμο μέ πάμπολλες ἱλακούβες καί πέτρες.

Κατήχηση στόν ιερό ναό τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ στό Ἰλλασίτ.

Κατηχητικό σχολεῖο στοὺς πρόποδες τοῦ Κιλιμάντζαρο.

Πολύ γρήγορα ο ναός και ο γύρω χώρος γέμισαν. Μέσα από τὰ χωράφια και τὰ μονοπάτια κατέφθαναν νέοι, παιδιά, ηλικιωμένοι για νά συμμετάσχουν στή θεία Λειτουργία. Πρώτη φορά είχαν στήν ένορία τους τόν Μητροπολίτη. Έξ ἄλλου μόλις πρίν ένα χρόνο οργανώθηκε αὐτή ἡ ένορία και ὁ ναός τους, αφιερωμένος στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, ἔγινε μέ τούς τσίγκους και τὰ ὑλικά τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τοῦ Ἰλλησίου, ὅπου κτίστηκε ὁ πέτρινος ναός.

Ἡ μεγάλη μας ἑκπλήξη ἦταν ὅταν στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ἦρθαν μερικοί ηλικιωμένοι ἄνδρες και γυναίκες για νά χαιρετήσουν τόν Σεβασμιώτατο και εἶπαν ὅτι ἦταν Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι ἀπό πολλὰ χρόνια. Εἶχαν βαπτισθεῖ ἀπό τόν μακαριστό π. Ἀθανάσιο Ἀνθίδη και παρέμειναν πιστοί στήν Ὁρθοδοξία, παρά τό γεγονός ὅτι δέν εἶχαν ναό οὔτε ιερέα κοντά τους. Ἔπρεπε νά πάνε στό Ἰλλησί – ὦρες δρόμο – για νά ἐκκλησιαστούν. Δόξαζαν τό Θεό πού ἐπιτέλους ὕστερα ἀπό 30-35 χρόνια ἔχουν ιερέα και ἀπέκτησαν ναό σέ οἰκόπεδο πού οἱ ἴδιοι πρόσφεραν.

Ὁ π. Ἀθανάσιος Ἀνθίδης πῆγε στήν περιοχή αὐτή, γύρω στό 1970, ὅποτε τὰ πράγματα ἦταν ἀκόμα πιό πρωτόγονα. Κατήχησε τούς ἀνθρώπους και βάφτισε ἀρκετούς. Πολλοί ἀπ' αὐτούς μετακινήθηκαν σέ ἄλλες περιοχές. Παρέμειναν ὅμως ἀρκετοί ὥστε νά ἀποτελέσουν τή ζύμη και νά ξεκινήσουν τήν πρώτη ένορία στό Μαρουοῦι. Ἀργότερα μέ τή μόνιμη παραμονή τοῦ π. Ἰωάννου Κιμποῦι στό Λοῖτοκιτόκ οργανώθηκε περισσότερο ἡ ένοριακή ζωή, ἡ κατήχηση συνεχίσθηκε και αὐξήθηκαν οἱ προσελεύσεις στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Γι' αὐτό και σήμερα παιδιά, νέοι, ἐνήλικες γέμισαν ἀσφυκτικά τόν ναό.

Μετά τή θεία Λειτουργία εἶχαμε τό γεῦμα. Οἱ κυρίες τῆς ένορίας πρόσφεραν ἡ κάθε μία

κάτι ἀπό τὰ προϊόντα τοῦ κῆπου της και συγκεντρώθηκαν πολύ νωρίς τό πρωί νά ετοιμάσουν τό γεῦμα στήν πρόχειρη κουζίνα πού αὐτοσχεδίασαν. Ἔφεραν πιάτα, κουτάλια, κύπελλα, καταρόδες και ὅ,τι ἄλλο χρειαζόταν για νά φᾶνε ὄχι μόνο οἱ ἐπισκέπτες ἀλλά ὅλο τό ἐκκλησίασμα γιατί εἶχαν νά κάνουν πολύ δρόμο για τήν ἐπιστροφή στό σπίτι τους. Εἶμαστε πάρα πολλοί, ἀλλά για ὅλους ὑπῆρχε φαγητό, ένα κύπελλο μέ τσάι και μία θέση στός πάγκους τοῦ ναοῦ πού τούς ἔβγαλαν ἔξω για νά βολευτοῦν ὅλοι. Ὁ ἥλιος δέν ἐνόηλησε κανέναν ἔστω και ἂν ἔκαιγε ἀρκετά.

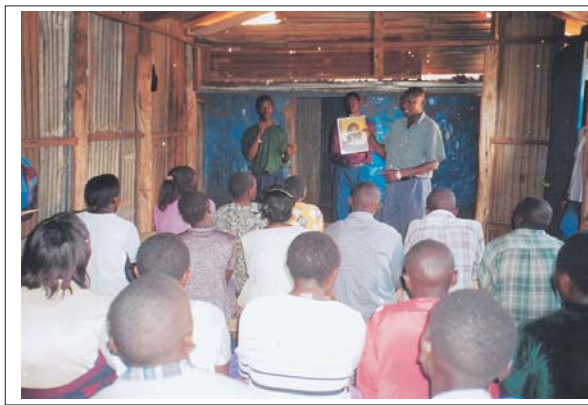
Δυστυχῶς δέν μπορέσαμε νά ἐπισκεφθοῦμε και τήν τέταρτη ένορία γιατί ἦταν πολύ μακριά, ὁ δρόμος τελείως ἀκατάλληλος για τό λεωφορεῖο και ὁ χρόνος μας περιορισμένος.

Ὅταν χαιρετούσαμε τούς ένοριτες τοῦ Μαρουοῦι ἦρθε ὁ πρόεδρος τῆς Ὁρθόδοξης κοινότητας και ἐκ μέρους ὄλων τῶν ένοριτῶν ζήτησε ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη νά βοηθήσει τόν ιερέα τους νά ἀγοράσει ένα μηχανάκι για νά μπορεῖ μέ κάποια ἄνεση και σχετική ταχύτητα νά ἐπισκέπτεται τίς τέσσερες ένοριες τῆς περιοχῆς, γιατί ἔχουν ὄλοι ἀνάγκη ἀπό τή συχνή παρουσία και τή βοήθειά του. Δέν πρόλαβε νά ὀλοκληρώσει τήν αἴτησή του ὁ πρόεδρος και ἄρχισαν ὄλοι νά χειροκροτοῦν και νά ἐπιβεβαιώνουν τήν παράκληση για τό πολύτιμο μηχανάκι τοῦ ιερέα τους. Δέν ζητοῦνε πολλὰ. Ἔνα καινούργιο μηχανάκι για νά περιορίσει τόν κουραστικό ποδαρόδρομο ὁ ιερέας τους και νά μπορεῖ νά τούς ἐξυπηρετεῖ καλύτερα.

*Τιμόθεος Μαντῆλα
Δευτεροετής Σπουδαστής
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς
Ναιρόμνη - Κένυα*

Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, πού ἔγινε μέ τούς τσίγκους και τὰ ὑλικά τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τοῦ Ἰλλησίου.

«Οἱ σπουδαστές χωρίστηκαν σέ ὁμάδες και ἀνέλαβαν τήν διδασκαλία τῶν νέων...».

Όμιλία του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, στην έκθεση φωτογραφίας που οργανώθηκε στο μοναστήρι του αγίου Φραγκίσκου.

Ταξιδέψαμε στην Άβανα για τα εγκαίνια του ιερού ναού του Άγιου Νικολάου που έγιναν την Κυριακή 25 Ιανουαρίου 2004. Τα εγκαίνια Όρθοδόξου ναού στην πρωτεύουσα της Κούβας, την Άβανα, αποτελούν κοσμοϊστορικό γεγονός λόγω του επικρατούντος εκεί καθεστώτος. Μέ την επανάσταση του 1959 επιβλήθηκε στην Κούβα καθεστώσ αντιεκκλησιαστικό και αντιθρησκευτικό, με ανάληψη στάση όσον αφορά την αντίληψη για κοινωνική δικαιοσύνη, ατομική ελευθερία, ανθρώπινα δικαιώματα.

Αναμφισβήτητα, λοιπόν, όταν η σημερινή κυβέρνηση της Κούβας αναλαμβάνει τα έξοδα ανέγερσης Όρθοδόξου ναού στο κέντρο της Άβανας, και προσκαλεί για τα εγκαίνια τον Οικουμενικό Πατριάρχη, τότε πρόκειται για κοσμοϊστορικό γεγονός. Άς προσθέσουμε και τη μεγαλειώδη ύποδοχή που επεφύλαξαν στον Παναγιώτατο Πατριάρχη, κατά την οποία είχαν εγκαταστήσει στα κεντρικότερα σημεία της πόλης γιγαντοαφίσες που έγραφαν «Καλωσόρισε Βαρθολομαίε, Οικουμενικό Πατριάρχα, Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως και Νέας Ρώμης».

Οι Όρθόδοξοι Χριστιανοί στην Κούβα είναι σήμερα 3.000 περίπου. Οι περισσότεροι είναι Ρώσοι που παρέμειναν στην Κούβα μετά την αποχώρηση των στρατιωτικών βάσεων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Οι Έλληνες Όρθόδοξοι είναι μόνο μερικές δεκάδες. Η κυβέρνηση της Κούβας πρόσφερε ένα οικόπεδο σε πρώην Ρωμαιοκαθολικό μοναστήρι στην παλαιά πόλη της Άβανας για την ανέγερση του Όρθοδόξου ναού του Άγιου Νικολάου. Ο ναός σύμφωνα με την επιθυμία του Κουβανού αρχιτέκτονα και ιστορικού Εύσεβιου Λεάη, κτίστηκε στα πρότυπα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής.

Η ύποδοχή του Παναγιωτάτου έγινε παρουσία του ηγέτη της χώρας Φιντέλ Κάστρο, την Τετάρτη 21 Ιανουαρίου στο αεροδρόμιο Χοσέ Μαρτί. Ακολούθησε τελετή ύποδοχής στο Μέγαρο της Επανάστασης. Ο Παναγιώτατος Πατριάρχης παραβρέθηκε σε πολλές εκδηλώσεις που οργανώθηκαν προς τιμήν του.

Δημήτρης Δημητρακόπουλος

Φωτογραφικό οδοιπορικό στη Νιγηρία

1. Θεμελίωση ιερού ναού αγίου Νικολάου στο χωριό Enugu - Agidi στη Νιγηρία.
2. Ένας νέος κληρικός προστέθηκε, με τη χάρη του Θεού, στη δύναμη της τοπικής Έκκλησίας της Νιγηρίας. Πρόκειται για τον 33χρονο π. Μάξιμο, ο οποίος χειροτονήθηκε διάκονος στις 20/7/2003 και Πρεσβύτερος στις 7/12/2003. Ο π. Μάξιμος είναι άγαμος, απόφοιτος του Πανεπιστημίου του Λάγκος, υπηρετεί στον καθεδρικό ναό της Αναστάσεως, στο Λάγκος και έγκαταβιώνει στην ιερά μονή αγίου Αντωνίου.
3. Με κάθε επίσημότητα και με τη συμμετοχή δεκάδων πιστών τελέστηκαν τα θυρανοίξια του ιερού ναού αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου στην πόλη Uga της πολιτείας Ανάμπρο της Νιγηρίας. Ο ναός ανηγέρθη δαπάναις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και του Ιδρύματος Λεβέντη και αποτελεί προσφορά της Έκκλησίας των Θυατείρων στην Όρθόδοξη Έκκλησία με την ευκαιρία των 2000 χρόνων Χριστιανισμού.
4. Στόν ιερό ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην πόλη Νάνκα της ανατολικής Νιγηρίας τελέστηκε ένας γάμος... αρκετά διαφορετικός. Ο γαμπρός έτών 110, η νύφη έτών 89. Πρώην ειδωλολάτρης και πολύγαμος ο 110ετής γαμπρός θέλησε, πριν τό τέλος της ζωής του, νά τελέσει θρησκευτικό γάμο με την τελευταία γυναίκα του (τή μόνη εν ζωή) με την οποία ζει έδώ και 40 χρόνια. Παρούσα στό μυστήριο όλη η οικογένεια. Παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα, τρισέγγονα. Τό μυστήριο τέλεσε ο έφημέριος του ναού, ιερομόναχος Χρυσόστομος.

15αύγουστο στήν 'Ανατολική Νιγηρία

Γιά «τεχνικούς λόγους», πού στίς χώρες τής ιεραποστολής μεταφράζονται σέ ποικίλα προβλήματα, οι ειδήσεις γιά τόν εορτασμό τού δεκαπενταύγουστου στή Νιγηρία έφτασαν στά χέρια μας... τά Χριστούγεννα. Τίς δημοσιεύουμε έτεροχρονισμένες, γιά νά σās κάνουμε κοινωνούς άφενός τού γεγονότος τού εορτασμού τής μεγάλης γιορτής σέ μιά μακρινή χώρα και άφετέρου γιατί, μέ λίγα λόγια, περιγράφεται πώς ή 'Ορθοδοξία μπορεί νά άγκαλιάσει τοπικά έθιμα και συνήθειες τών λαών και νά τούς δώσει νόημα ζωής αιωνίου.

Η Σύνταξη

Η Έπισκοπή, προσφέροντας μιά εικόνα τής Θεοτόκου και άναμνηστικό δίπλωμα, τίμησε είκοσι γυναίκες τής ένορίας πού δούλεψαν σκληρά γιά τήν έδραίωση τής 'Ορθοδοξίας στήν περιοχή τους.

Προπαραμονές τής έορτής τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, ξεκινήσαμε τό μακρύ οδοιπορικό μας γιά τήν 'Ανατολική Νιγηρία, γιά νά τιμήσουμε και έμεις, μαζί μέ τούς 'Ορθόδοξους άδελφούς μας, τήν αίτία τής σωτηρίας μας. Τήν Γυναίκα εκείνη ή όποία πάντοτε θά άποτελεί πρότυπο και υπόδειγμα τής έν Θεώ έλευθερίας.

Προορισμός μας ή κωμόπολη Νάνκα τής Πολιτείας 'Ανάμπρα. Έκεί εύρίσκεται ή ένορία τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, ή πολυπληθέστερη 'Ορθόδοξη ένορία τής Έπισκοπής, ή όποία άριθμεί περί τούς 10 χιλιάδες πιστούς. Μετά άπό όκτάωρο ταξίδι και μέ τή συνοδεία άστυνομίας (μιά και οι ένοπλες δυνάμεις έχουν αύξηθει δραματικά τελευταία) φθάσαμε στήν κατοικία τού έφημερίου, τού ιερομονάχου π. Χρυσοστόμου.

Μετά άπό μιά κοπιαστική ήμέρα συναντήσεων μέ κληρικούς και έκπροσώπους άλλων ένοριών, καταλήξαμε τό βράδυ στόν εορτάζοντα ναό τής Παναγίας γιά νά τελέσουμε τόν πανηγυρικό έσπερινό τής έορτής. Ο ναός, πού άρχισε νά κτίζεται πριν λίγα χρόνια, είναι τρικλίτη βασιλική, έμβραδού χιλίων τετραγωνικών μέτρων και παραμένει ήμιτελής. Χωρίς πόρτες, χωρίς παράθυρα, χωρίς σοβάδες. Τό μόνο του κόσμημα οι έκατοντάδες τών πιστών πού τόν είχαν κατακλύσει άσφυκτικά, τά άναμμένα κεριά στά χέρια τους, ή στολισμένη μέ άπλά λουλουδία άλλιά μέ μεγάλη εύλάβεια και θέρμη, εικόνα τής Παναγίας.

Άνήμερα τής έορτής, γύρω στίς δύο χιλιάδες πιστών, κυρίως γυναίκες και παιδιά, συγκεντρώθηκαν γιά νά συμμετάσχουν στή θεία Λειτουργία. Ημέρα εργάσιμη και ό πολύς κόσμος άδυνατούσε νά έκκλησιασθεί. Δεκαοκτώ νέους άναγνώστες, άγόρια και κορίτσια, χειροθετήσαμε εκείνη τήν ήμέρα, ένώ άπονείμαμε τό όφίκιο τού πρωτοπρεσβυτέρου στόν παλαιό έφημέριο τού Ναού, π. Πατρίκιο, ό όποιος μετατέθηκε σέ άλλη ένορία.

Λίγες μέρες πριν, μάθαμε ότι στίς 16 Αύγουστου, γίνεται τό «φεστιβάλ γιάμ» (γιάμ είναι ένα είδος γεώμηλου πού άποτελεί βασικό στοιχείο τής διατροφής τών Νιγηριανών, άλλιά και κύρια πηγή έσόδων γιά τούς άσχολούμενους μέ τή γεωργία) και ότι όλοι οι άγρότες συγκεντρώνονται σέ ένα τεράστιο χώρο, προκειμένου ό φύλαρχος νά εύλογήσει (!) τή νέα συγκομιδή.

Άναμφισβήτητα ή τελετή έχει παγανιστικό χαρακτήρα και θεωρήσαμε ότι έπρεπε νά κάνουμε κάτι, χωρίς νά θίξουμε τά έθιμα τής περιοχής και τό κύρος τού τοπικού βασιλιά. Εισηγηθήκαμε λοιπόν στό συμβούλιο, οι 'Ορθόδοξοι άγρότες νά φέρουν μιά μέρα πριν, άνήμερα δηλαδή τής Παναγίας, στό Ναό τούς καρπούς τής νέας τους συγκομιδής γιά νά εύλογηθούν. Έχοντας πάρει τήν εύλογία τής Έκκλησίας, θά μπορούσαν, γιά λόγους καθαρά έθιμικούς, νά συμμετάσχουν μαζί μέ τούς άλλους συντοπίτες τους στό φεστιβάλ. Έτσι και έγινε. Κανείς δέν πίστευε ότι σέ πολύ μικρό χρονικό διάστημα τά νέα θά κυκλοφορούσαν άνάμεσα στόν 'Ορθόδοξο κόσμο και άκόμη περισσότερο κανείς δέν περίμενε τέτοια άνταπόκριση στήν πρόσκλησή μας. Πράγματι, στό τέλος τής θείας Λειτουργίας εύλογήσαμε, γιά πρώτη φορά στό Ναό,

τή νέα συγκομιδή, καθιερώνοντας πλέον τήν τελετή αύτή στήν ένορία τής Παναγίας, άλλιά και έπεκτείνοντάς την, άπό τού χρόνου, σέ όλες τίς ένορίες.

Οι έορταστικές έκδηλώσεις συνεχίστηκαν τήν έπομένη μέ σειρά δραστηριοτήτων τής νεολαίας τής ένορίας, πού άριθμεί 2.075 έγγεγραμμένα μέλη. Δραστηριότητες, πού έκλεισαν μέ ποδοσφαιρικό άγώνα άνάμεσα στίς ομάδες τής 'Ορθόδοξης και τής Άγγλικανικής Έκκλησίας. Και γιά τήν ιστορία, ό άγώνας έληξε μέ ίσοπαλία.

Κυριακή 17 Αύγουστου. Γιά σήμερα –ήμέρα Κυριακή– μετατέθηκε ό έπίσημος έορτασμός, τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, ώστε νά μπορούν νά συμμετάσχουν και οι εργαζόμενοι. Περισσότεροι άπό 6.000 πιστοί κατέκλυσαν, άπό φυλακής πρωςίας, τό Ναό και τούς γύρω χώρους. Η 50μελής χορωδία τού Ναού και ή χορωδία τών νέων, απέδωσαν τούς ύμνους στή γλώσσα τους μέ έναν άνεπανάληπτο τρόπο. Ο λαός συμμετείχε στά δρώμενα, ουσιαστικά καταργώντας τή χορωδία, και έπισφραγίζοντας μέ τό «Άμήν» του τά τελούμενα έξ όνόματός του άπό τόν προεστώτα τής εύχαριστιακής σύναξης. Γιά πολλή ώρα μεταλαμβάναμε, άπό 3 άγιοπότερα, τίς δεκάδες τών πιστών, πού ύπομονετικά, μέ τάξη και εύλάβεια καρτερούσαν νά πλησιάσουν.

Τήν ήμέρα αύτή, ή χάρις τού Θεού μās άξίωσε νά χειροτονήσουμε έναν νέο διάκονο, τόν Έρμιά, άπόφοιτο πανεπιστημίου, ένα σεμνό κληρικό, πού έχει αναλάβει τό βαρύ έργο τής μεταφράσεως στή γλώσσα Ίμπο, πολλών λειτουργικών κειμένων.

Στό τέλος τής θείας Λειτουργίας, ή Έπισκοπή, προσφέροντας μιά εικόνα τής Θεοτόκου και άναμνηστικό δίπλωμα, τίμησε είκοσι γυναίκες τής ένορίας, πού δούλεψαν σκληρά γιά τήν έδραίωση τής 'Ορθοδοξίας στήν περιοχή τους, άλλιά και γιά τήν πρόοδο τής ένορίας τους.

Μετά τή θεία Λειτουργία άκολούθησε μεγάλο πανηγύρι μέχρι άργά τό άπόγευμα. Χορευτικά συγκροτήματα γυναικών και νεολαίας χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς, κάτω άπό μιά ραγδαία βροχή, πού θεωρήθηκε άπό όλους πραγματική εύλογία και δωρεά τής Παναγίας, ή όποία προσευχόμαστε πάντοτε νά είναι γιά τόν 'Ορθόδοξο λαό τής Νιγηρίας σκέπη και στήριγμα στόν πνευματικό του άγώνα, άλλιά και στήν καθημερινή πάλη του γιά επιβίωση.

† Ο Νιγηρίας Άλέξανδρος

Οι έορταστικές έκδηλώσεις συνεχίστηκαν μέ σειρά δραστηριοτήτων τής νεολαίας τής ένορίας πού άριθμεί 2.075 έγγεγραμμένα μέλη.

Τί προσφέρει τό μυστήριο τοῦ γάμου στὶς «σκλαβωμένες» ἰθαγενεῖς γυναῖκες;

Πρό ἐτῶν διάβασα στό ἱεραποστολικό μας περιοδικό «Πάντα τὰ Ἔθνη» (τεύχ. 74, Ἀπριλ. - Ἰουν. 2000, σελ. 2) στὶς «Ἐπισημάνσεις ταξιδευτῆ» μεταξύ ἀλλῶν καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἡ Φατμά Μίντ Μαμαντά ζεῖ στὴ Μαυριτανία... Δέν ἔχει διαβάσει ποτέ ἐφημερίδα. Δέν γνωρίζει τὴ διαφορά τοῦ σκλάβου καὶ τοῦ ἐλεύθερου. Σέ συνέντευξη πού ἔδωσε στό Ἰσπανικό περιοδικό «Blanco y Negro» τόνισε πῶς, «ὁ Θεός μέ δημιούργησε γιὰ νὰ εἶμαι σκλάβο, ὅπως δημιούργησε τὴν καμήλα γιὰ νὰ εἶναι καμήλα».

Ἡ Φατμά ζεῖ σάν σκλάβο ἐπειδὴ τὴν ἔχουν πείσει πῶς δέν μπορεῖ νὰ γίνει κάτι ἄλλο στὴ ζωὴ της. Εἶναι σκλαβωμένη ψυχικά. Κι αὐτὴ εἶναι ἡ πιό ἐπικίνδυνη μορφή σκλαβιάς. Ἡ Φατμά γνώρισε τὸ νόμο περί καταργήσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν σκλάβων τὸ 1990, δέκα χρόνια μετὰ τὴν ψήφισή του. Τίποτε ὅμως δέν ἀλλοίωσε τὴν ζωὴ της. Ἔχει τόσο πολὺ πιστέψει πῶς τὰ δικαιώματά της εἶναι ὅσα μιᾶς καμήλας, ὥστε ὅποιαδήποτε ἀντίδραση ἢ ἀλλοίωση νὰ φαίνεται ἀδύνατη γι' αὐτὴν. Τὴν ἔπεισαν πῶς μόνο ἔτσι μπορεῖ νὰ ζήσει».

Καὶ τὸ σχόλιο καταλήγει μέ τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: «Τὸ παράδειγμα τῆς Φατμά μήπως ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ θεσμοῦ τῆς σκλαβιάς μέσα ἀπὸ ἄλλο παράθυρο πού ῥεγεται σκλαβιά τῆς ψυχῆς;».

Ἐμεῖς, λοιπόν, θὰ ἀρχίζαμε τὴ σημερινὴ γνωμοδότησή μας μέ τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: Μήπως τὸ σχετικὸ γεγονός, ἔστω ῥίγο καθυστερημένα, ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ μία ἀπάντηση πού ἔχει σχέση μέ τὴν μεταπτωτικὴ σκλαβιά τῆς γυναίκας καὶ τὴν ἀπελευθέρωσή της μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχαμε σημειώσει τελευταῖα, ὅτι πρέπει νὰ ἀσχοληθοῦμε ἀναλυτικώτερα;

Ὅπως εἶναι γνωστό, μέ τὴν πτώση τῶν πρωτοπλάστων ἀπὸ τὴν παραδείσια κατάσταση, στὴν ὁποία τοὺς εἶχε τοποθετήσει ὁ Δημιουργὸς Θεός, εἶχαμε πολλὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις. Τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐμφανίστηκαν ὄχι μόνο στὴν προσωπικὴν κατάσταση καὶ τὴν ζωὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ στὶς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων γενικῶς, καθὼς καὶ στὴ ζωὴ καὶ τὶς σχέσεις τοῦ ἀνδρογύνου καὶ τῆς οἰκογενείας τους εἰδικότερα.

Ἔτσι, πρὸ τῆς πτώσεως ἡ γυναίκα (Εὔα) δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ εἶναι καὶ ἦταν ἡ ἀχώριστη σύντροφος καὶ συνεργάτης τοῦ ἀνδρός (Ἀδάμ), ὁμότιμη καὶ ἰσότιμη μέ αὐτόν. «Ποιήσωμεν (ἦεί ὁ Τριαδικὸς Θεός) αὐτῶ βοηθὸν κατ' αὐτόν» (Γεν. 2,18). Πρὸς χάριν αὐτῆς ὁ ἀνδρας

θὰ ἄφηνε καὶ τοὺς γονεῖς του ἀκόμη, γιὰ νὰ ἀποτελέσουν μία ἀδιάσπαστη καὶ ἰσόβια ἁρμονικὴ ἔνωση, «σάρκα μίαν» (Γεν. 2,24).

Μετὰ τὴν πτώση ὅμως τὰ πράγματα ἀνατράπηκαν καὶ πῆραν μιὰ δυσμενῆ, ἰδίως γιὰ τὴ γυναίκα, ἐξέλιξη. Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ἡ γυναίκα γίνεται ὑποχείρια τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀνδρας εἶτε μέ τὴ σωματικὴ του ἰσχύ εἶτε μέ τὴ νομοθεσία του κατέστησε τὸν ἑαυτό του κυρίαρχο, ἀφέντη καὶ τύραννο τῆς γυναίκας του, τὴν ὁποία καταβίβαζε στὴ θέση τῆς δούλης (Γεν. 3,16). Προεῖπε ὁ Θεὸς στὴ γυναίκα: «Πρὸς τὸν ἀνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει» (Γεν. 3,16).

Εὐτυχῶς μέ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο, τὸν εὐαγγελικὸ λόγον Του καὶ τὴν ἀπολυτρωτικὴ Του θυσία καὶ Ἀνάσταση τὰ πράγματα ἀλλοίωσαν. Ἄλλαξαν ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν ζωὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου μέ τὸ Βάπτισμα καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια καὶ τὴν ἐν Χριστῷ γενικῶς ἀναγέννηση, ἀλλὰ ἀλλοίωσαν καὶ ὡς πρὸς τὴν ζωὴ καὶ τὶς σχέσεις τοῦ ἀνδρογύνου μέσα στὴν οἰκογένεια, μέσα στὴν κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία τώρα πλέον γίνεται εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἔτσι ὅποια θέση κατέχει ὁ Χριστὸς στὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀνάλογο (πρέπει νὰ) συμβαίνει καὶ μέ τὸν ἀνδρα μέσα στοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας. Καὶ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου, τοῦ ὁποίου οἱ κεντρικὲς γραμμὲς δίδονται στὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου (Ἐφ. 5, 23-32). Ὅπως ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ σωτήρας τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἔτσι καὶ ὁ ἀνδρας ἐν Χριστῷ καθίσταται ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ σωτήρας τοῦ σώματος τῆς γυναίκας του. Στὸ μυστήριο καὶ μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου ὁ ἀνδρας ἀπεκδύεται, θυσιάζει, χάνει τὴν κυριαρχία του καὶ τὴν τυραννία του πάνω στὴ γυναίκα πού ἀσχοῦσε μέ τὸ δικό του θέλημα καὶ μέ τοὺς δικούς του νόμους. Ἐλευθερώνει αὐτὴν ἀπὸ τὴ δική του δουλείαν, τὸ δικό του θέλημα καὶ κυριαρχία, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν κυριαρχία ἐνὸς ἄλλου, πιθανῶς μὴ πιστοῦ Χριστιανοῦ ἢ καὶ παρανόμου, ἀνδρός (της).

Εἰδικότερα μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου ὁ ἀνδρας Χριστιανὸς μέ τὸ νὰ καθίσταται κεφαλὴ τῆς οἰκογενείας, ὅπως ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, σημαίνει ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ μεταφέρει καὶ νὰ μεταδίδει καὶ στὴ γυναίκα του, ὅπως καὶ στὸν ἑαυτό του, ἐκεῖνα (λόγους, ἀρχές, ἐντολές), τὰ ὁποῖα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ Παρά-

κλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας (πρβλ. Ἰω. 14, 16-17) ἀποκάλυψε διὰ μέσου θεόπνευστων ἀνδρῶν στοὺς ἀνθρώπους.

Μέ τὸν τρόπο αὐτὸ καὶ ὁ ἀνδρας καὶ ἡ γυναίκα καθίστανται καὶ πάλι ὁμότιμοι καὶ ἰσότιμοι, ὁμόδουλοι καὶ ὁμόζυγοι στοῦ Χριστοῦ καὶ στοῦ θέλημά Του καὶ στὴν ἀληθεία Του. Ὑποτάσσονται ὁ ἕνας στὸν ἄλλο μέ τὸ νὰ ὑποτάσσονται καὶ οἱ δύο στὸν εὐαγγελικὸ Νόμον καὶ στὸν αὐθεντικὸ ἐρμηνευτὴ τοῦ εὐαγγελικοῦ αὐτοῦ Νόμου, «...ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 5,21). Ἔνας τέτοιος ἐρμηνευτὴς εἶναι οἱ ἀποφάσεις τῶν ἀλλαθῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες ζωῆς.

Μέ τὴν ὑποταγὴ αὐτὴ τοῦ καθενὸς στοῦ χριστιανικοῦ Νόμου, στὴ θεία ἀλήθεια, ἐπιτυγχάνεται ἡ πραγματικὴ ἀπελευθέρωση καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ καθενὸς, σύμφωνα καὶ μέ τὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς πού ἴδνε: «καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. 8,

32-33) καὶ «ὅπου τὸ πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β' Κορ. 3,18).

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τὸ ὅτι μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου, μέ τὸ ὁποῖο παρέχεται ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἐπισφραγίζεται καὶ ἐπισφαιρίζεται ἡ ἐν Χριστῷ συμφωνία τῶν δύο συζύγων, ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀνδρογύνου καὶ εἰδικότερα τῆς γυναίκας, αἰρομένων καὶ τῶν δυσμενῶν γι' αὐτὴν ἐπιπτώσεων τῆς μεταπτωτικῆς καταστάσεως. Μέ τὸ μυστήριο τοῦ γάμου πραγματικὰ ἔχουμε τὸν ἀληθινὸ καὶ ὄχι ἕνα ἐπιφανειακὸ φεμινισμό. Αὐτὴν τὴν ἐλευθερία καὶ αὐτὸν τὸν φεμινισμό ὀφείλουν νὰ προωθοῦν καὶ οἱ ἱεραπόστολοι.

Ἐπομένως ἡ περίπτωση τῆς Φατμά, εὐτυχῶς, δέν ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ θεσμοῦ τῆς σκλαβιάς, ἀλλὰ ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου καὶ τὴν ἀληθινὴ ἀπελευθέρωση τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς γυναικῶν.

Καθηγητῆς Παν. Ἱ. Μπούμπης

Χειροτονία στὴν Κένυα τοῦ πρώτου ἱερέα τῆς φυλῆς Κικάμπα.

Στὸν ἱερό ναὸ «Ἅγιος Μακάριος» τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς στὴ Ναϊρόμπη ἔγινε ἡ χειροτονία τοῦ πρώτου ἱερέα τῆς φυλῆς Κικάμπα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος χειροτόνησε τὸν ἀπόφοιτο τῆς Σχολῆς Τζόελ Μουῖντι σὲ διάκονο, ὀνομάσας αὐτόν Ἰωακείμ, πρὸς τιμὴν τοῦ μόλις ἀνακηρυχθέντος ἁγίου Ἰωακείμ τοῦ Πάνου, διατελέσαντος Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Στὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ἀναφέρθηκε στὴν πορεία τοῦ νεοχειροτονηθέντος ὅταν πρὸ 15ετίας ἦλθε νὰ φοιτήσει στὴν Πατριαρχικὴ Σχολὴ. Γνώρισε τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Ὁρθοδοξία μέσω τοῦ ἱερέα τοῦ χωριοῦ του. Ὑστερα ἀπὸ βαθειὰ μελέτη καὶ περισυλλογὴ, ἀποφάσισε νὰ βαπτισθεῖ, ὅταν, πιά, ἦταν περίπου ἔφηβος.

Ἀπὸ τότε ἐργάζεται σάν κατηχητὴς καὶ βοηθῶ, τὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἰδιαίτερα στὸν τομέα τῶν μεταφράσεων. Ἦδη στὴ διάλεκτο τῆς φυλῆς του κυκλοφόρησαν: ὁ ὀρθρος, ἡ θεία Λειτουργία, τὸ μυστήριο τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ γάμου.

Στὴ χειροτονία τοῦ π. Ἰωακείμ σὲ πρεσβύτερο παρέστη ὁ Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς

Κένυας Στέφανος Καλιόνζο Μουσιόκα, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια φυλὴ μέ τὸν π. Ἰωακείμ, οἱ πρέσβεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ρουμανίας, πλῆθος πιστῶν Ὁρθόδοξων Ἀφρικανῶν, Ἑλλήνων, Ρώσων καὶ Ρουμάνων.

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Κένυας ἐξέφρασε τὴν ἰδιαίτερη χαρὰ του πού ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνέλαβε νὰ εὐαγγελίσει τοὺς ἀνθρώπους τῆς φυλῆς του, οἱ ὁποῖοι δέν ἔχουν ἀκούσει κἄν γιὰ τὸ Χριστὸ.

ΣΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟ ΝΙΚΟΛΑΟ

Ἐπιστολή 53 (Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου)

Μέ ἀναπέρωσες πολὺ καί μέ γέμισες χαρά ὅταν μοῦ ἔγραψες πὼς φροντίζεις πολὺ γιὰ τὴ Φοινίκη καί ὅτι, ἐνῶ βρίσκεσαι τόσο μακριά, ἐνισχύεις μέ γράμματα ὅσους βρίσκονται ἐκεῖ, δείχνοντας ἔτσι ζῆλο ἀποστολικό. Γι' αὐτό δέν παύω νά σέ θαυμάζω καί νά σέ μακαρίζω, ἐπειδὴ καί παλιότερα εἶχες ξαναστείλει μοναχοὺς καί τώρα πού ἡ κατάσταση εἶναι τόσο δύσκολη, ὄχι μόνο δέν τοὺς ἀπέσυρες, ἀλλὰ καί τοὺς ἔδωσες ἐντολή νά παραμείνουν στή θέση τους, ἐνεργώντας σάν γενναῖος κυβερνήτης καί ἄριστος γιατρός. Γιατί ὁ μὲν κυβερνήτης ὅταν δεῖ κύματα νά ὑψώνονται, τότε καταβάλλει μεγαλύτερη προσπάθεια. Ὁ γιατρός πάλι, ὅταν δεῖ ὅτι ὁ πυρετός ἀνεβαίνει, τότε χρησιμοποιεῖ ὅλη τὴν τέχνη του.

Καί σύ λοιπόν, ἐντιμότε καί εὐλαβέστατε κύριέ μου, ἐνήργησες ἀντάξια πρὸς τὴν ἀρετὴ σου. Ὅταν εἶδες ὅτι τὰ πράγματα νοσοῦν καί στασιάζουν, τότε στράφηκες μέ περισσότερο ἐνδιαφέρον πρὸς ἐκείνους πού διαμένουν ἐκεῖ, γιὰ νά μὴ λιποτακτῆσουν, ἀλλὰ νά ἐπιμείνουν καί νά συνεισφέρουν ὅ,τι ἔξαρτᾶται ἀπὸ αὐτοὺς.

Τὸν ἐντιμότερο πρεσβύτερο Γερόντιο, ὅταν καλύτερῆσαι καί ξαναβρεῖ τελείως τὴν υγεία του, νά τὸν πείσεις νά σέ μιμηθεῖ καί νά πάρει τὸ δρόμο γιὰ ἐκεῖ (Φοινίκη). Βέβαια αὐτὸν τὸν θέλω καί ἐγὼ νά ἔρθει ἐδῶ καί νά τὸν δῶ. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κατάσταση στή Φοινίκη ἀπαιτεῖ καί βιασύνη καί πολλὴ ἐγρήγορη, γιὰ νά μὴ χαθεῖ πολὺς χρόνος, καί ἔρθει ὁ χειμῶνας πού θά τοῦ ἀποκλείσει τὸ δρόμο, παρακαλῶ καί αὐτὸν, καί τὴν ἐντιμότητά σου, ὅταν καλύτερῆσαι, νά τὸν πείσεις νά ἀναχωρήσει.

Καί τὸν γλυκύτατο καί πολυπόθητο πρεσβύτερο Ἰωάννη νά τὸν προετοιμάσεις νά τὸν ἀκολουθήσει στήν ἀποδημία. Γιατί γνωρίζεις καί ὁ ἴδιος ὅτι

ἡ κατάσταση ἐκεῖ τώρα – περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά – ὅσο χειροτερεύει τόσο χρειάζεται πολλοὺς γιὰ νά τὴ διορθώσουν.

Σκεπτόμενος, λοιπόν, αὐτό καί γνωρίζοντας πόσο μεγάλο πρᾶγμα εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς καί πόσα κατόρθωσε ἡ ἐντιμότητά σου μέ τὴν προηγούμενη φροντίδα, παρακαλῶ νά κάνεις τὰ πάντα καί σύ ὁ ἴδιος καί μέ ἄλλους – ὅσους εἶναι δυνατόν – ὥστε νά παραμείνουν σταθερά ὅσα διορθώθηκαν, ἀλλὰ καί νά βελτιωθοῦν πολὺ περισσότερο. Ἐσύ πάντως δέν μέ εὐχαρίστησες λιγότερο ἀπὸ αὐτοὺς πού ἦρθαν ἐδῶ. Γιατί ὡς πρὸς τὴ διάθεσή σου ἔχεις ἔρθει. Μέ τὰ μάτια τῆς ἀγάπης, ἂν καί δέν εἶσαι παρὼν σωματικά, ἐγὼ, στρέφοντας ὀλόγυρα νοερά τὸ λογισμό μου, σέ συναντῶ κάθε μέρα. Καί ἴσως καί νά ἀνταμώσουμε προσωπικά, ὅταν τὸ ἐπιτρέψει ὁ καιρός. Ὅμως τώρα, μοιλονότι καί ἐγὼ ἐπιθυμῶ πάρα πολὺ νά δῶ τὴν ἀγάπη σου καί νά τὴν ἀσπασθῶ, θεωρῶ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ παραμονή σου ἐκεῖ. Γιατί εἶμαι σίγουρος, ὅτι καί σύ δέν θά παύσεις νά φροντίζεις καί νά κάνεις τὰ πάντα γιὰ νά γεμίσει ἡ Φοινίκη μέ γενναίους ἄνδρες.

Ἐτσι θά ἐνισχύσεις περισσότερο αὐτοὺς πού ἔχουν μείνει ἐκεῖ, ὥστε νά μὴν τὰ παρατήσουν καί φύγουν. Καί ἀκόμα θά ἀναζητήσεις μέ πολλὴ προθυμία ὅσους βρίσκονται κοντά καί θά τοὺς στείλεις. Ἐτσι θά προσφέρεις μεγάλη βοήθεια σέ ὄλους, καί σ' ἐκείνους πού βρίσκονται κοντά καί σ' ἐκείνους πού βρίσκονται μακριά. Νά μιμηθεῖς τὴ φύση τῶν ἀρωμάτων, πού δέν γεμίζουν μέ εὐωδία μόνο τὸν τόπο πού εἶναι χυμένα, ἀλλὰ καί ὀλόκληρη τὴν ἀτμόσφαιρα πού περιβάλλει τὸ χῶρο.

*Ἑρμηνευτικὴ ἀπόδοση
Φ.Μ.Π.*

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ

ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 53 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟ ΝΙΚΟΛΑΟ

Ἡ ἐπιστολή εἶναι μία ἀπὸ ἐκεῖνες πού γράφτηκαν καί ἐστάλησαν ἀπὸ τὴν Κουκουσό, ὅταν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἦταν ἐκεῖ ἐξόριστος.

Ἀπευθύνεται σὸν πρεσβύτερο Νικόλαο, ὁ ὁποῖος ἦταν Ἠγούμενος σὸ περίφημο τότε μοναστικὸ κοινόβιο τοῦ Ἀφθονίου, τὸ ὁποῖο βρισκόταν στὴν περιοχή τῆς πόλεως Ζεῦγμα, σέ ἀπόσταση λίγων χιλιομέτρων βορειοανατολικά τῆς Ἀντιόχειας.

Ὁ Νικόλαος, καθὼς φαίνεται, ἦταν ὑπεύθυνος γιὰ τὴν ἱεραποστολή τῆς Φοινίκης. Ὡς Ἠγούμενος, ὁμως, τῆς μονῆς δέν ἦταν δυνατόν νά βρίσκεται μόνιμα σὸ ἱεραποστολικὸ μέτωπο, διοργανῶνε ὁμως καί κατηύθυνε ἀπὸ τὴ μονὴ ὅλη τὴν ἐπί τόπου ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα καί μάλιστα ἐκείνη πού γινόταν ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς του.

Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ὁ Νικόλαος, ἐπέλεγε καί προετοίμαζε πνευματικά καί ὑλικά, ὅσους εἶχαν τὴ δυνατότητα καί τὴν ἐπιθυμία νά ἐργαστοῦν σὸν ἀγρὸ τοῦ Κυρίου. Ὡς ἡγετικὴ προσωπικότητα καί ποιμένας ἀφιερῶμενων σὸν Χριστὸ καί τὴν Ἐκκλησία Του ψυχῶν, ὁ Νικόλαος πυροδοτοῦσε τὴ φλόγα τῆς ἱεραποστολικῆς ιδέας καί ἦταν ὁ «χρυσὸς κρίκος» μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καί τῆς ἀποστέλλουσας τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐτσι ὡς Καθηγούμενος ὁ Νικόλαος συντηροῦσε καί ἀνανέωνε τὸ ἔμπυχο ὑλικὸ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἀγροῦ, μετέχοντας ὁ ἴδιος σὸ ἔργο τους, ὡς ἐμπνευστὴς καί ταυτόχρονα ὡς φροντιστὴς καί ποδηγέτης.

Τὸ κοινόβιο του λειτουργοῦσε ὡς σταθμὸς καί προπύργιο τῶν ἱεραποστολικῶν ἐξορμήσεων καί συγχρόνως ὡς χῶρος ἀνάπαυσης, τροφοδοσίας καί περίθαλψης τῶν μοναχῶν ἱεραποστόλων κατὰ τὸ μεσοδιάστημα τῆς διακονίας τους. Ἡ διακονία, μ' ἄλλα λόγια, τοῦ μοναστικοῦ κοινοβίου τοῦ Νικολάου, πέρα ἀπὸ τὴν προσευχητικὴ μετοχή σὸ ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς, προσφερόταν στοὺς ἐργάτες τῆς «πρώτης γραμμῆς» καί ὡς ἐμπρακτὴ παρουσία, τόσο στὶς πνευματικὲς ὅσο καί στὶς ὑλικὲς ἀνάγκες τους.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, σὸ ὁποῖο ἀναφέρει τὴ χαρὰ καί τὸν ἐνθουσιασμό του γιὰ τὸ ὄλο ἔργο τοῦ ἡγουμένου Νικολάου. Χαρακτηρίζει δέ ὡς «ζῆλο ἀποστολικό» τὴν διὰ τῶν ἐπιστολῶν συμμετοχὴ τοῦ Νικολάου σὸν ἀγῶνα τῶν ἱεραποστόλων μοναχῶν. Λέει χαρακτηριστικὰ ὁ Ἅγιος: «Μέ γέμισες χαρὰ ὅταν μοῦ ἔγραψες ὅτι φροντίζεις τὴ Φοινίκη... καί ἐνισχύεις τοὺς ἐκεῖ ἐργαζομένους μέ γράμματα, δείχνοντας ἔτσι ζῆλο ἀποστολικό».

Στὴ συνέχεια τὸν μακαρίζει γιὰ τὴν ἀπόφασή του νά μὴν καμφθεῖ ἀπὸ τίς δυσκολίες, ἀλλὰ νά στείλει μοναχοὺς γιὰ νά ἐνισχυθεῖ τὸ μέτωπο. Χρησιμοποιεῖ κατόπιν τὸ προσφιλές του παράδειγμα, πού ἀναφέρεται σὸν καλὸ γιατρό. Αὐτὸς ὅταν δεῖ ὅτι ἀνεβαίνει ὁ πυρετός τοῦ ἀσθενοῦς ὄχι μόνον δέν τὸν ἐγκαταλείπει, ἀλλὰ τότε βάζει ὄλη του τὴν τέχνη γιὰ νά τὸν ἀνακουφίσει.

Γνώριζε καί ἐξ ἰδίας πείρας ὁ Ἅγιος Πατέρας πόσο μπορεῖ νά ἐνισχύει καί νά ἐνθαρρύνει, ὅσους ἐργάζονται σὸ «μέτωπο» ἢ ὅσους βρίσκονται ἀπομακρυσμένοι ἐν μέσῳ ποικίλων πειρασμῶν, ἡ αἴσθησις τῆς παρουσίας καί τῆς συμμετοχῆς τῶν ἄλλων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας σὸν ἀγῶνα τους. Σημειωτέον ὅτι ἰδιαίτερη σημασία ἀποκτᾶ τὸ θέμα αὐτό, ὅταν πρόκειται γιὰ μοναχοὺς ἱεραποστόλους καί ὅταν αὐτοὶ οἱ κοινωνοὶ τῶν ἀγῶνων τους, εἶναι τὰ μέλη τῆς ἀδελφότητας στὴν ὁποία ἀνήκουν καί μάλιστα ὁ προεστὼς τῆς.

Τὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει ἐπιπλέον ἰδιαίτερη σημασία, διότι φανερώνει τὸ εὐρύτερο ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα, καί στὴν περίπτωση τοῦ μοναστικοῦ κοινοβίου, τὸν συνεκτικὸ δεσμό τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος, ὡς μελῶν τοῦ Κυριακοῦ Σώματος καί ὡς ζώντων κυττάρων τῆς ἴδιας πνευματικῆς οἰκογένειας.

Τὸ βίωμα τοῦ ἱεραποστόλου μοναχοῦ ὅτι δέν βρίσκεται στὴν «πρώτη γραμμὴ» κατόπιν δικῆς του ἐπιλογῆς, ἀλλὰ ὅτι εἶναι «ἀπεσταλμένος» καί «ἐντολοδόχος» τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, στὴν ὁποία ἀνήκει καί εἰδικώτερα τοῦ μοναστικοῦ κοινοβίου τοῦ ὁποίου εἶναι μέλος, δίνει ἀφάνταστη δύναμη, αἴσθησις ἀσφάλειας καί στηρίζει τὰ βήματά του, ὥστε νά μπορέσει νά ἀνταποκριθεῖ πληρέστερα στὶς προσδοκίες

τών «έντολέων» και νά υπομένει γενναιότερα τίς ποι- κίλες αντιξοότητες και τούς πειρασμούς πού αναπό- φευκτα συνακολουθοῦν τό ιεραποστολικό ἔργο.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τονίζει αὐτό τό σημεῖο και μάάλιστα τό θεωρεῖ και ὡς ἀπόδειξη τῆς ἀρετῆς τοῦ πρεσβυτέρου Νικολάου, ὅτι δηλαδή, ὡς προεστῶς τοῦ κοινοβίου συμπαραστεκόταν ὄχι μονάχα μέ γράμματα τόν καιρό τοῦ συνήθους ἀγῶνα, ἀλλά και ὅταν εἶδε «τά πράγματα νά νοσοῦν και νά στασιάζουν...» στράφηκε μέ περισσότερο ἐνδιαφέρον πρὸς τούς ἀγωνιζομένους στή Φοινίκη μοναχούς «γιά νά μήν λιποτακτῆσουν, ἀλλά νά ἐπιμείνουν και νά συνεισφέρουν τό κατά δύναμιν...»

Ὁ Ἅγιος Ἐπιστολογράφος ἐν προκειμένῳ, ὡς πνευματέμφορος βλέπει τά πράγματα στή σωστή τους βάση. Ἐτσι ὄχι μονάχα δέν συστήνει τήν ἀπο- κώρνηση τῶν ιεραποστολῶν τήν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ, ἀλλά παρακαλεῖ τόν πρεσβύτερο Νικόλαο, νά προε- τοιμάσει ὡς προεστῶς και ἄλλοις, τούς πρεσβυτέ- ρους Γερόντιο και Ἰωάννη. Αὐτοί ἔπρεπε νά μετα- βοῦν τό συντομώτερο στή Φοινίκη, γιατί «ὄσο χειρο- τερεύει ἡ κατάσταση, τόσο χρειάζονται περισσότεροι γιά νά τή διορθώσουν...». Καί στή συνέχεια: «Σέ παρακαλῶ, νά κάνεις τά πάντα και σύ μέ ἄλλοις... ὡστε νά παραμείνουν σταθερά, ὄσα ἔχουν διορθω- θεῖ και νά βελτιωθοῦν πολύ περισσότερο...» και μάάλιστα σύντομα «γιά νά μήν χαθεῖ πολύτιμος χρό- νος και πιάσει και ὁ χειμῶνας, πού θά ἀποκλείσει τό δρόμο πρὸς τή Φοινίκη...».

Κι ὅλα αὐτά, «γιατί εἶναι μεγάλο πρᾶγμα ἡ σωτη- ρία τῆς ψυχῆς».

Αὐτά, βέβαια, ὁ ἐνσυνείδητος ποιμένας δέν τά συστήνει «ὡς ἀφ' ὑψηλοῦ ιστάμενος», ἀλλά στερεῖ ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του ἀπό τήν παρηγορία τῆς ἐπισκέ- πews τῶν προσφιλῶν του πρεσβυτέρων στήν ἐξορία του στήν Κουκουσό, προκειμένου αὐτοί νά δώσουν τό παρόν και τό δυναμικό τους στόν ιεραποστολικό κῶρο τῆς χειμαζομένης Ἐκκλησίας τῆς Φοινίκης.

Ἐπιπλέον, ὡς γνώστης τῶν κινήσεων τῆς «βαθεί- as καρδίας», ὁ Ἅγιος Ἰωάννης αισθάνεται ὅτι γρά- φοντας νά μήν τόν ἐπισκεφθοῦν στήν Κουκουσό θά στενοχωροῦσε πολύ τόν ἀγαπητό του πρεσβύτερο Νικόλαο, ἀφοῦ ἐκεῖνος ἔχανε πλέον τή δυνατότητα

νά συναντήσῃ τόν προσφιλή του δάσκαλο. Γι' αὐτό, ἀλλάζοντάς του τό πρόγραμμα τόν παρηγορεῖ συγ- χρόνως τονίζοντας τήν «ἐν πνεύματι κοινωνία», τήν ὁποία ζοῦν οἱ ἀδελφοί χριστιανοί.

Λέει χαρακτηριστικά ὁ Ἅγιος στήν ἐπιστολή του: «Μέ τά μάτια τῆς ἀγάπης και χωρίς νά εἶσαι παρών σωματικά, ἐγώ στρέφοντας ὁλόγυρα νοερά τό λογισμό μου, σέ συναντῶ κάθε μέρα...» και πάλι: «...μοιλονότι κι ἐγώ ἐπιθυμῶ πάρα πολύ νά σέ δῶ... θεωρῶ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ παραμονή σου ἐκεῖ... γιά νά μήν τά παρατήσουν κι αὐτοί και φύγουν...».

Μ' ἄλλα λόγια, ὁ ἅγιος Πατέρας και γνήσιος τοῦ Χριστοῦ ποιμένας, «πράττων ἐδίδασκε». Κόβοντας τό θέλημά του γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ και τῶν ἐγγύς και μακρᾶν ἀδελφῶν του, μετέγγιζε στά πνευματικά του παιδιά «πνεῦμα ζωῆς και λόγος σαρκωμένο», ὡστε κι ἐκεῖνα μέ τή σειρά τους νά προσφέρουν στούς νεοφωτίστους μαθητές τους «λόγον ζωῆς και σωτηρίας».

Δέν προτάσσει δηλαδή ὁ Ἅγιος τόν ἑαυτό του και τίς ἀνάγκες του, οἱ ὁποῖες ἦταν τόσο πολλῆς, ἀλλά τήν Ἐκκλησία και τό ἔργο Της.

Τέλος, τή διδαχή τῆς «ἐν πνεύματι κοινωνίας» και τίς ἐκκλησιολογικές διαστάσεις τῆς ζωῆς και τοῦ ἔργου τῆς ιεραποστολῆς, τά περικλείει ὁ ἅγιος Ἐπι- στολογράφος σέ μιά ὠραιότητα και πολύ ἐπιτυχημέ- νη παρομοίωση. Συστήνει και εὔχεται στόν πρεσβύ- τερο Νικόλαο νά πλατυνθεῖ ἡ καρδιά του και νά ξεχυθεῖ ἡ ἀγάπη του και τό ἐνδιαφέρον του γιά τήν πρόοδο τῶν ἐγγύς ὄσον και τῶν μακρᾶν ἀδελφῶν, χωρίς προτιμήσεις και χωρίς καμία διάκρι- ση. Τοῦ εὔχεται νά φτάσει «νά μοιάσει στή φύση τῶν ἀρωμάτων, τά ὁποῖα γεμίζουν μέ εὐωδία ὄχι μόνον τόν τόπο πού εἶναι χυμένα, ἀλλά ὁλόκληρη τήν ἀτμόσφαιρα και τόν περιβάλλοντα κῶρο...»

Γιατί πρᾶγματι, αὐτό θά πεί ἀφιερωμένος στό Χρι- στό και τήν Ἐκκλησία Του ἄνθρωπος. Αὐτό σημαίνει «νοῦς Χριστοῦ» (Ρωμ. 11, 34). Εἶναι αὐτός πού ζεῖ μέ τό βίωμα ὅτι γιά τήν Ἐκκλησία, δέν υπάρχουν τοπι- κά και χρονικά ὄρια, ἀδελφοί «ἐγγύς» και «μακρᾶν», ἀλλά υπάρχουν ψυχές «ἐν σκότει και σκιᾷ θανάτου», ψυχές ἀναγκασμένες «ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανεν» (Ρωμ. 14, 15).

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας μέ τόν Πρόεδρο τῆς Μαδαγασκάρης.

Ἁγιασμός γιά τό κτίσιμο ἑνός νέου ὀρφανοτροφείου.

Στίς 2 Φεβρουαρίου 2004 ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικῆς κ. Πέτρος Ζ' πραγματοποίησε τήν πρώτη ποιμαντική ἐπίσκεψη στή νῆσο τῆς Μαδαγασκάρης. Στό ἀερο- δρόμιο τῆς πρωτεύουσας Ἀνταναναρίβη ὑποδέ- χθηκαν τόν Μακαριώτατο και τή συνοδεία του ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μαδαγασκάρης κ. Νεκτᾶριος μετά τοῦ κλήρου τῆς ἐπαρχίας του και πλήθος κόσμου. Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως παρευρέθησαν στήν ὑποδοχή οἱ Ὑπουργοί Ἐξωτε- ρικῶν, Πολιτισμοῦ, ὁ Δήμαρχος, ὁ Πρόεδρος τῆς

Ἑλληνικῆς Κοινότητος, ἡ Πρέσβειρα τῆς Αἰγύπτου και ἄλλοι διπλωμάτες. Ἐπεδόθησαν στόν Μακα- ριώτατο τιμές ἀρχηγοῦ Κράτους και μαζί μέ τή συνοδεία του ἔγιναν δεκτοί ὡς φιλοξενούμενοι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Μαδαγασκάρης.

Ὁ Μακαριώτατος κατά τή διάρκεια τῆς παρα- μονῆς του στή μεγάλη νῆσο τῆς Μαδαγασκάρης εἶχε τήν εὐκαιρία νά ἐπισκεφθεῖ διάφορες ἐνορίες και νά ἔρθῃ σέ ἐπαφή μέ τό Ὁρθόδοξο ποίμνιο μεταφέροντας μήνυμα ἐλπίδος και ἀγάπης.

Τά παιδιά τοῦ Ὁρθοδόξου Δημοτικοῦ Σχολείου ὑποδέχονται τόν Πατριάρχη τους.

Ἐπίσκεψη σέ Ὁρθόδοξη ἐνορία στή Μαδαγασκάρη.

Άπολογισμός τριμήνου Ιανουαρίου - Μαρτίου 2004 Γραφείου Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς

Άπό τό Γραφείο Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς ἐστάλησαν, κατά τό τρίμηνο Ιανουαρίου - Μαρτίου 2004, στίς ιεραποστολικές χώρες, τά κάτωθι:

Κένυα:		Γκάνα:	
• Μισθοί 123 κληρικῶν	73.800	• Μισθοί 23 ἰθαγενῶν κληρικῶν	13.800
• Συντάξεις 18 κληρικῶν	10.800	• Συντάξεις 3 κληρικῶν	1.800
• Γιά ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.450	• Ἐπίδομα ἱεραποστολῆς	1.200
• Ἐπίδομα ἱεραποστολῆς	1.200	• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	500
	87.250 €		17.300 €
Μπουκόμπα:		Άκτή Ἐλεφαντοστοῦ:	
• Μισθοί 29 ἰθαγενῶν κληρικῶν	17.400	• Μισθός 1 ἰθαγενοῦς κληρικοῦ	600 €
• Ἐπίδομα ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένου	1.200		
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	150	Νιγηρία:	
	18.750 €	• Μισθοί 15 ἰθαγενῶν κληρικῶν	4.500
Ντάρ Ἐς Σαθαάμ:		• Σύνταξη 1 χήρας κληρικοῦ	300
• Μισθοί 5 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.000	• Γιά ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.000
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	100		5.800 €
• Ἀγορά καί ἀποστολή εἰδῶν	1.050	Μπενίν:	
	4.150 €	• Μισθοί 6 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.800
Οὐγκάντα:		• Σύνταξη 1 χήρας κληρικοῦ	300
• Μισθοί 37 ἰθαγενῶν κληρικῶν	22.200		2.100 €
• Συντάξεις 7 κληρικῶν	4.200	Καμερούν:	
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	190	• Εἰσιτήριο ἱεραποστολῆς	850 €
	26.590 €	Ζιμπάμπουε:	
Κογκό:		• Μισθοί 2 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.200 €
• Μισθοί 61 ἰθαγενῶν κληρικῶν	36.600	Κορέα:	
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.250	• Μισθοί 7 ἰθαγενῶν κληρικῶν	4.200
• Εἰσιτήριο ἱεραποστολῆς	900	• Ἐπιδόματα ἱεραποστολῆς	2.400
	38.750 €	• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	60
Μπραζαβίλ:			6.660 €
• Μισθοί 5 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.000 €		

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπισημάνσεις ταξιδευτῆ π. Κ.Σ	2
Ἱεραποστολική ἐμπειρία καί ἀκαδημαϊκά ζητούμενα Θανάση Ν. Παπαθανασίου	3
Οἱ τρεῖς πειρασμοί τῶν ἱεραποστολῶν π. Ἀμβρόσιος Ζωγράφος	6
Ὁ Καθηγητής καί ἡ παράγκα Σ.Μ.	10
Ὁδοιπορικό στό βόρειο Καμερούν Παναγιώτα Φουρνάρη	12
Τό οἰκοδομικό ἔργο στήν ἱεραποστολική προσπάθεια τῆς Μπουκόμπα Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐπισκοπῆς	14
Κιλιμάντζαρο «Τό ἱερό βουνό» Τιμόθεος Μαντιλάδα	16
2004 στήν Κούβα Δημήτριος Δημητρακόπουλος	20
Φωτογραφικό ὁδοιπορικό στή Νιγηρία	21
15αύγουστο στήν Ἀνατολική Νιγηρία ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος	22
Νομοκανονικά Παν. Ἰ. Μπούμπος	24
Χειροτονία στήν Κένυα τοῦ πρώτου ἱερέα τῆς φυλῆς Κικάμπα	25
Στόν πρεσβύτερο Νικόλαο Ἰωάννου Χρυσοστόμου (Ἑρμηνευτική ἀπόδοση Φ.Μ.Π.)	26
Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐπισκέπτεται τή Μαδαγασκάρη	29
Άπολογισμός τριμήνου Ιανουαρίου - Μαρτίου 2004 Γραφείου Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς	30

Παρακαλοῦμε νά μὴν ἀποστέλετε ἐσωκλιείτως γραμματόσημα ἀντί τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς, γιατί δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά ἀποστέλουμε ἀποδείξεις εἰσπράξεως.

Πάντα τά ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
"Έτος ΚΓ", τεύχος 89, Ιαν.-Φεβρ.-Μάρτ. 2004
Τριμηνιαίο ἱεραποστολικό περιοδικό

* Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιά τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τόν κόσμο.

* Ενημερώνει πάνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτητής: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά ἔτη 1981-1992.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφείο Ἐξωτερικῆς Ίεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβλήματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολική Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.314 - 317, 210-7272.345.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Ἐσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	5 λίρες Κύπρου
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Τιμή τεύχους	€ 1,25
* Γιά τοὺς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50

* Ἡ τιμή εἶναι συμβολική. Δέν ἀποσκοπεῖ στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως, ἀλλά στήν υπεύθυνη διαμόρφωση ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικῆς προσφορές γιά τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνατος.
Διεύθυνση: Ἡλείου 132 - 188 63 Πέραμα

PANTA TA ETHNI (All Nations)

Year 23, No 89, Jan. - Feb. - Mar. 2004

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "PANTA TA ETHNI" (All Nations) Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.345.

Subscription for 1 year:

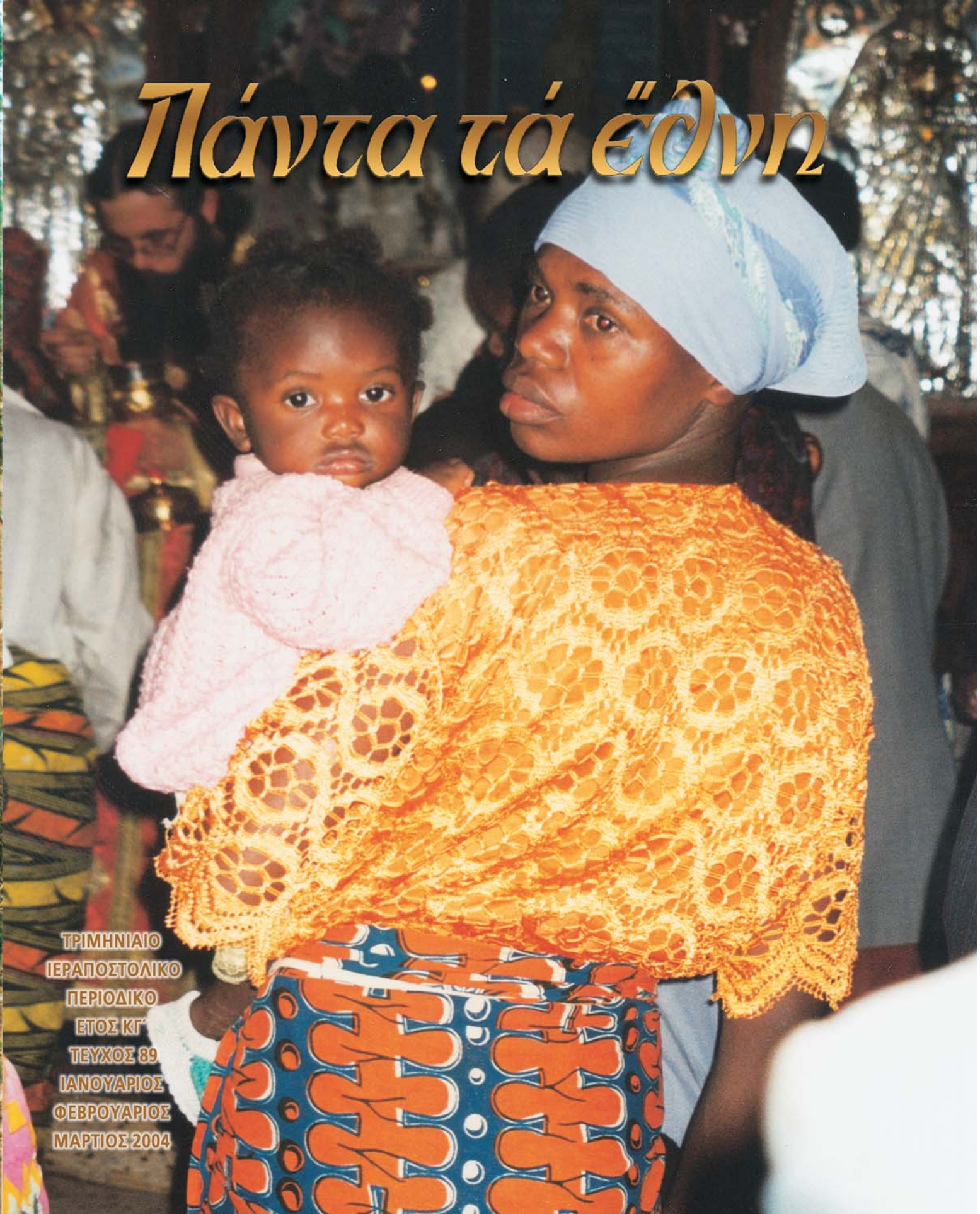
Greece	€ 5
Cyprus	5 £ Cyprus
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Ἀποστολική Διακονία

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΓΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΚΓ'
ΤΕΥΧΟΣ 89
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2004